ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ

1881

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΑΕΔΕΜ. ΦΡ. 8

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γραφείον τῆς Ἑστίας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

1881

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολίτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

Ἀριθ. 281 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, γρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις γρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γρ. 20.–Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.–Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 5 — 17 Μαΐου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 291.

ΙΙ'

Ἡ Σπεράντσα

Ἀναγινώσκουσα, θεωμένη τὴν θάλασσαν, διδασκομένη βοτανικὴν καὶ κιθάραν καὶ συνδιαλεγομένη μετὰ τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου, ἡ Λουκία ἔρθασεν εὐκόλως τὴν εἰκοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς κατακλίσεώς της, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ βαρεῖαν τὴν βραδύτητα τοῦ χρόνου. Ἀληθῶς δὲ τὸ μόνον ἔτι ὑπολειπόμενον δυσάρεστον μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς μὶς Δάβεν ἦτο ἡ διαμονὴ αὐτῆς εἰς τὴν κλίνην. Οἱ πόνοι τῶν πρώτων ἡμερῶν εἶχον βαθμηδὸν ἐκλείψει· ὁ ὕπνος αὐτῆς κατέστη ἤρεμος καὶ ἡ ὑγεία της ἐν γένει εἶχε μᾶλλον βελτιωθῆ ἀπὸ τοῦ ἀτυχήματος τῆς ὁδοῦ τῆς Κορωνίδος.

Τὴν εἰκοστὴν ταύτην ἡμέραν ὁ Ἀντώνιος ἦλθε νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ τὴν πρωΐαν πολὺ ἐνωρίτερον τοῦ συνήθους.

— Ἤρχομαι νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω ἕως αὔριον, εἶπεν εἰσερχόμενος. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ μεταβῶ ὀλίγας λεύγας μακράν, καὶ θὰ διανυκτερεύσω ἐκεῖ.

Τὴν εἴδησιν ταύτην ἀπεδέξατο μετὰ λύπης ἡ Λουκία.

— Τί μακρὰ θὰ μοῦ φανῇ ἡ ἡμέρα! εἶπε.

Καὶ μετὰ μικρὸν προσέθηκεν.

— Εἶσθε βέβαιος, ὅτι θὰ ἐπιστρέψετε αὔριον;

— Ἀνυπερβέτως, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Θὰ παραγγείλω εἰς τὴν Σπεράντσαν νὰ ἔλθῃ νὰ σᾶς κρατήσῃ συντροφίαν. Αἱ ἱστορίαι της θὰ σᾶς διασκεδάσουν. Τώρα εἰπέτε μου· δὲν νομίζετε ὅτι θὰ ἦτο πρέπον νὰ ἴδω τὸν Σὶρ Ἰωάννην καὶ νὰ τὸν εἰδοποιήσω, ὅτι θὰ λείψω δι' εἰκοσιτέσσαρας ὥρας;

— Ναί, ναί, πηγαίνετε! εἶπεν ἡ Λουκία μετ' εὐγνωμοσύνης.

Ἡ νεᾶνις εἶχε παρατηρήσει, ὅτι αἱ σχέσεις μεταξὺ τοῦ πατρός της καὶ τοῦ ἰατροῦ ἦσαν κάπως βεβιασμέναι, καὶ ἤλπιζεν, ὅτι διάβημά τι τοῦ ἰατροῦ ἠδύνατο νὰ τὰς βελτιώσῃ.

Ἀπεστάλη λοιπὸν ἡ Χούτσινς, ὡς συνήθως, νὰ πληροφορηθῇ ἂν ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο εἰς τὸ δωμάτιόν του, καὶ ὁ Ἀντώνιος, ἀποχαιρετίσας τὴν Λουκίαν, παρηκολούθησε τὴν Ἴριδα παρὰ τῷ βρετανικῷ Δικ.

Μὴ προτιθέμενοι νὰ παραστήσωμεν τὸν ἡμέτερον ἥρωα γενναιότερον ἢ ὅσον ἦτο, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ πρότασίς του πρὸς τὴν μὶς Δάβεν εἶχε χαρακτῆρα πολιτικοῦ πανουργήματος. Ὁ Ἀντώνιος εἶχε νὰ προτείνῃ εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην τὴν ἐκτέλεσιν μικροῦ τινος σχεδίου, ὅπερ ἐπεθύμει νὰ μὴ μάθῃ ἐκ τῶν προτέρων ἡ Λουκία. Ἐπειδὴ δὲ δυσέκβολον ἦτο νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα ἐν ἀγνοίᾳ τῆς θυγατρός, κατεχάρη ἐκ τῆς ἀφορμῆς, ἥτις παρεῖχεν αὐτῷ συνέντευξιν μετὰ τοῦ ἀλυγίστου ἄγγλου.

Ἀπὸ τῆς ἀξιομνημονεύτου ἐπισκέψεως τοῦ ἄγγλου ἰατροῦ καὶ τῆς ὁριστικῆς νίκης τοῦ Ἀντωνίου, ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἐκ πλάνης παραδόξου, ἐθεώρει τὸν Ἰταλὸν ὡς πρωταίτιον ὅλων αὐτοῦ τῶν ἀτυχημάτων. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἦτο ἐντελῶς βέβαιος, ὅτι ὁ Ἀντώνιος, φλυαρήσας ἀνοήτως μετὰ τοῦ Προσπέρου καθ' ὁδόν, δὲν ὑπῆρξεν ἡ πρώτη τῆς πτώσεως ἀφορμή· ἦτο ὅμως βεβαιότατος, ὅτι καθ' οἱονδήποτε τρόπον ὁ ἰταλὸς εἶχε συντελέσει εἰς παρασκευὴν τῆς δυσαρέστου καταστάσεως πραγμάτων, ἐν ᾗ ὁ βαρωνέτος διετέλει, καὶ ἡ ἀγανάκτησίς του ἦτο ἀνάλογος πρὸς τὴν προσβολὴν ἣν ὑπέθετε γενομένην κατ' αὐτοῦ. Οἱ καλῶς ἀνατεθραμμένοι ἄνθρωποι δύνανται διὰ μυρίων τρόπων, ὡς γνωστόν, νὰ σᾶς ἐκφράσωσιν ὅτι σᾶς βδελύσσονται, χωρὶς μηδὲ κατὰ κεραίαν νὰ παρεκκλίνωσι τῶν αὐστηροτάτων κανόνων τοῦ πρέποντος. Τὴν τέχνην δὲ ταύτην, τοῦ νὰ γίνεται φιλοφρονέστατα δυσάρεστος, ὁσάκις ἤθελε, κατεῖχεν, ἐννοεῖται, πλέον παντὸς ἄλλου ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὁ ἔνδοξος διάδοχος γενεᾶς μακρᾶς ἕνα πῆχυν, ὁ ἑπτάφωτος εὐγενής. Ἀμίμητος δὲ ἰδίως καὶ ἀνυπέρβλητος ἦτο ὁ βαρωνέτος, ἐκφράζων καθ' ἑκάστην πρὸς τὸν ἰατρὸν τὴν λύπην του καὶ ζητῶν παρ' αὐτοῦ ἐπανειλημμένως συγχώρησιν διὰ τοὺς κόπους καὶ τὴν ἐνόχλησιν, οὓς παρεῖχεν εἰς αὐτόν. Ἀκούων τις αὐτὸν θὰ ὑπελάμβανεν ὀξὺ ἀκόντιον τὴν γλῶσσάν του. Ὁ Ἀντώνιος, μετὰ πολλὰς ματαίας ἀποπείρας συνδιαλλαγῆς, ἐννόησεν ὅτι ἐματαιοπόνει, καὶ ἀνταπέδωκε τὰ ἴσα. Ἀντεχαιρέτιζε τὸν βαρωνέτον προσκλίνων κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς γωνίαν, ἠρώτα περὶ τῆς ὑγείας τοῦ Σὶρ Ἰωάννου μεθ' ὅσης καὶ αὐτὸς παγερᾶς φιλοφροσύνης, προσεφέρετο ἐν γένει ὡς εἰ μὴ ὑπῆρχεν ὁ βαρωνέτος, καὶ τὸ ἦθος αὐτοῦ ἐν τῷ πανδοχείῳ ἦτο τοσοῦτο φυσικὸν καὶ γαλήνιον

ὥστε ἀμφέβαλλε πολλάκις ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἂν ὁ ἰατρὸς εἶχε κατανοήσει τὴν πολεμικήν του.

Τὸ παράδοξον δὲ εἶνε, ὅτι ἡ δυσάρεστος αὕτη κατάστασις εἶχεν ἐξακολουθήσει καὶ ἀφοῦ ἐξέλιπον αἱ ἀφορμαί της, ὅτε δηλαδὴ ὁ χρόνος καὶ ἄλλα, μικρὰ μὲν καὶ ἀνεπαίσθητα ἀλλ' ἐνεργὰ πάντοτε αἴτια εἶχον πραΰνει ὁπωσοῦν τὴν ἀρχικὴν τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἀγανάκτησιν. Δὲν εἶχε μὲν μεταβληθῆ τὸ πανδοχεῖον εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὅπου νὰ ῥέῃ μέλι καὶ γάλα, ἀλλὰ καὶ δὲν ἦτο πλέον ἀγρὸς φύων ἀκάνθας, ὡς τὰς πρώτας ἡμέρας. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο ἀνέτως ὅπως δήποτε ἐγκατεστημένος. Ἐλάμβανε καθ' ἑκάστην πρωΐαν τοὺς *Καιροὺς*, καὶ εἶχε ἄφθονον προμήθειαν τῶν φιλολογικῶν ἐκείνων ψυχαγωγημάτων, ἅτινα καλοῦνται ἀγγλικὰ περιοδικὰ συγγράμματα. Σωρεία ὅλη ἀνακλίντρων, κατόπτρων, καραπετασμάτων, λυχνιῶν, σινουργῶν σκευῶν εἶχε κατακλύσει ἐκ Νικαίας τὸ πανδοχεῖον, πλὴν δὲ τούτων καὶ μάγειρος, καὶ τί μάγειρος! ὁ τοῦ πρώην ἐπισκόπου τῆς Ἀλπέγκας, τοῦ μεγαλειτέρου γαστριμάργου τῆς Ῥιβιέρας! Διὰ τοῦ μεταξὺ Νικαίας καὶ Γενούης ταχυδρομείου, ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ βαρωνέτου ἀπέστελλεν αὐτῷ πᾶν ὅ,τι ἐπόθει ὁ οὐρανίσκος του, δύο δὲ ἀγελάδες εἶχον μισθωθῆ ἀπὸ παρακειμένου κτηνοτροφείου, ὅπως παρέχωσι τὸ προσῆκον βούτυρον διὰ τὸ πρόγευμα καὶ τὸ δεῖπνον τοῦ Σὶρ Ἰωάννου. Οἱ περίπατοί του δὲν ἠνωχλοῦντο πλέον ὑπὸ τῶν χωρικῶν, οἵτινες ἐγνώριζον ὅτι ὁ ἄγγλος *μιλάρδος* δὲν ὠρέγετο πολὺ τὰς ὁμιλίας. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο εἶδος φορητῆς ἀγγελίας, ἐφ' ἧς ἀνεγινώσκετο «μὴ πλησιάζετε!». Ὁ δήμαρχος καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν δημοτικῶν συμβούλων τῆς Βορδιγέρας εἶχον προσέλθει νὰ τὸν χαιρετίσωσιν ἐπιστήμως, ἐπίσης δὲ καὶ γηραιός τις εὐγενής, ἀποκαλούμενος κατ' εἰρωνείαν *κόμης*, ὅστις ἔζη μεμονωμένος ἐν τῷ μικρῷ του *μεγάρῳ*, ἐκεῖθεν τοῦ λόφου τῆς Βορδιγέρας. Αἱ ἐπισκέψεις αὗται, ἃς ἀκριβῶς ἀνταπέδωκεν, εἶχον, ἐννοεῖται, θωπεύσει εὐαρέστως τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν αὐτάρκειαν τοῦ βαρωνέτου. Ἔβλεπεν ὁπωσδήποτε, ὅτι εὑρίσκετο μεταξὺ ἀνθρώπων, οἵτινες ἀνεγνώριζον αὐτὸν ὡς ἀνώτερόν των. Εὕρετέ μου σᾶς παρακαλῶ, καθ' ὅλην τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, βαρωνέτον οἱονδήποτε, παραδεχόμενον ἢ πιστεύοντα, ὅτι εὐγενής τις Ἰταλὸς, οὗτινος τὸ ὄνομα νὰ ἀναφέρῃ ἡ ἱστορία καὶ πρὸ αὐτῶν ἔτι τῶν Πλανταγενέτων[1], δύναται νὰ ἦνε ὅμοιός του! Ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἦτο εὐχαριστημένος ὅσον καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου εἶχε διαμείνει ἐκτὸς τῆς γενεθλίου του χώρας. Διὰ τοῦτο δὲ ἦτο πρᾴοτερος ἐν γένει πρὸς τὴν ἰταλικὴν φυλὴν καὶ ἰδίως πρὸς τὸ ὑπ' ὄψιν του δεῖγμά της, τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον. Ἴτως δὲ εἶχεν ἐπιδράσει ἐπὶ τῆς πατρικῆς του καρδίας καὶ ὁ ἀδελφοκτόνος τῆς Λουκίας ὕμνος ὑπὲρ τοῦ ἰταλοῦ ἰατροῦ, ἐπ' εὐκαιρίᾳ πάσης αὐτοῦ πράξεως ἢ ἐφευρέσεως πρὸς διασκέδασίν της. Δυστυχῶς ὅμως τοσαύτη ἦτο τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἡ ἀλαζονεία, ὥστε κατ' οὐδένα τρόπον συγκατένευε νὰ ἐκληλώσῃ ὅ,τι ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐκληφθῇ ὡς πρότασις συνδιαλλαγῆς, καὶ ὁ βαρωνέτος ἐξηκολούθει οὕτω ἐξ ἀτόπου αἰδοῦς νὰ φαίνεται δύσκολος πάντοτε, ὡς πρότερον, καὶ ψυχρὸς καὶ ἀπρόσιτος.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω εὐκόλως θέλει κατανοήσει τις, ὅτι ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐξερχόμενος τοῦ δωματίου του, ἐζήτησε φιλοφρόνως συγγνώμην παρὰ τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου, ὅτι τὸν ἠνάγκασε νὰ περιμένῃ τόσον πολύ,—μόλις ἤμισυ λεπτόν,—καὶ ὅτι ὁ ἰατρὸς ἐδήλωσεν ἐπίσης, διὰ φράσεως ἱκανῶς πεφυσημένης, πόσον ἐλυπεῖτο ὅτι ἐτάραξε τὸν Σὶρ Ἰωάννην εἰς τοσοῦτον ἄκαιρον στιγμήν. Ἐπὶ τούτοις δὲ, ὁ βαρωνέτος διεμαρτυρήθη, ὅτι ἦτο πάντοτε πρόθυμος εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἰατροῦ, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ καθίσῃ· ἐπῆλθε δὲ μακρὸς ἀγών, περὶ τοῦ τίς πρῶτος νὰ καθίσῃ, καταλήξας ἐπὶ τέλους εἰς τὸ σύγχρονον κάθισμα καὶ τῶνδύο.

— Ἐκπληρῶ εὐάρεστον ἀληθῶς καθῆκον, ἤρχισε λέγων ὁ ἰατρὸς μετά τινος ἐμφάσεως, φέρων εἰς ὑμᾶς εὐχαρίστους εἰδήσεις περὶ τῆς ἀῤῥώστου μας. Ἡ μὶς Δάϊσεν εἶνε θαυμάσια σήμερον.

— Χαίρω νὰ σᾶς ἀκούω, ἀπήντησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης μετὰ μεγάλης προσηνείας· μολονότι ἀληθῶς θὰ ἐξεπληττόμην ἂν μοῦ ἐφέρετε ἐναντίας εἰδήσεις. μεθ' ὅλην τὴν ἐπιτηδειότητα καὶ τὴν ἐπιμέλειαν, τὴν ὁποίαν ἀνεπτύξατε κατὰ τὴν θεραπείαν σας.

Ὁ Ἀντώνιος προσεπάθησε νὰ εἴπῃ ἐν τῷ μεταξὺ λέξεις τινας, ἵνα ζητήσῃ τὴν παῦσιν τῶν φιλοφρονημάτων.

— Ὄχι, ὄχι, ἐξηκολούθησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐπιμείνω εἰς ὅ,τι λέγω. Γνωρίζω τί σᾶς ὀφείλω, καὶ ποίαν ἀξίαν ἔχει ὁ καιρός σας, καὶ θὰ πράξω ὅ,τι μοῦ εἶνε δυνατὸν διὰ νὰ σᾶς ἀποδείξω πῶς ἐννοῶ ἀμφότερα.

— Μήπως αὐτὸς ὁ Don Magnifico[1] σκοπεύει νὰ μοῦ πληρώσῃ τὰ μαθήματα τῆς κυθάρας καὶ τὰς περὶ βοτανικῆς διαλέξεις; διελογίσθη ὁ Ἀντώνιος.

Καὶ τοῦτο σκεφθεὶς συνωφρυώθη καὶ ἀπήντησε ξηρῶς·

— Ἐξογκώνετε, κύριέ μου, καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις μου καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ καιροῦ μου. Ὁ καιρός μου δὲν ἔχει μεγάλην ἀξίαν· πρὸς ἀποφυγὴν δὲ πάσης παρεννοήσεως ἐν τῷ μέλλοντι, καλὸν εἶνε νὰ σᾶς εἴπω ἀπὸ τοῦδε, ὅτι ἐκ δέκα ἐπισκέψεών μου αἱ ἐννέα δὲν εἶνε ἰατρικαί, καὶ ἑπομένως δὲν ὑπάγονται εἰς πληρωμήν.

1. Βασιλικὴ οἰκογένεια τῆς Ἀγγλίας, βασιλεύσασα ἀπὸ τοῦ 1154, καὶ λαβοῦσα τὴν προσωνυμίαν ἐξ ἀγχιστείας πρὸς τὸν γαλλικὸν οἶκον τῶν Anjou, ὧν τὸ Plantagenet ἦτο ἐπώνυμον. Σ. τ. Μ.

1. Ἀστεῖον πρόσωπον τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος. Σ. τ. Μ.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐμόρφασε λίαν δυσαρέστως, καὶ οἱ ῥώθωνές του συνεστάλησαν ὡσεὶ ὀσφρανθέντες δυσώδη ὀσμήν.

Ὁ Ἀντώνιος ἐξηκολούθησεν·

— Ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον σᾶς ἐνοχλῶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν, ἀναφέρεται εἰς τὴν μὶς Δάϊσεν. Ἡ κυρία θυγάτηρ σας, ὀφείλω νὰ τὸ ὁμολογήσω, ὑπέστη μετὰ θαυμαστῆς ὑπομονῆς καὶ ἀγγελικῆς ἀγαθότητος τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ μένῃ κλινήρης· οὐχ ἧττον ὅμως ἡ δοκιμασία εἶνε σκληρὰ, καὶ θὰ καταστῇ ἔτι σκληροτέρα ἐφ' ὅσον ἐγγίζει ἡ ἐντελὴς θεραπεία της. Ἐσκέφθην λοιπὸν αὐτὰς τὰς ἡμέρας νὰ εὕρω μέσον τι πρὸς ἀνακούφισίν της. Ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ κατορθώσωμεν, ὥστε ἡ μὶς Δάϊσεν νὰ μετακομίζεται πᾶσαν πρωΐαν εἰς αὐτὸν τὸν ἐξώστην, ὅθεν νὰ ἔχῃ μεγαλειτέραν θέαν εἰς τὰ περίχωρα καὶ περισσότερον καθαρὸν ἀέρα, ὅπου νὰ διατελεσδάζῃ ζωγραφίζουσα, καὶ νὰ δέχεται καὶ ἐπισκέψεις, ἂν θέλῃ, νομίζω ὅτι θὰ ἦτο δι' αὐτὴν μεγάλη ἀνακούφισις.

— Μεγάλη ἀνακούφισις, βεβαίως, ἐπανέλαβεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

— Ὅ,τι δὲ θὰ ἦτο ἀδύνατον δι' ἐνενήκοντα ἐννέα ἄλλους ἀσθενεῖς, δύναται, νομίζω, νὰ δοκιμασθῇ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ εἰς ἀσθενῆ τόσον ἀνεπτυγμένην, φρόνιμον καὶ εὐπειθῆ, ὡς εἶνε ἡ μὶς Δάϊσεν.

— Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ βάλωμεν ἕνα *κανατὲ* εἰς τὸν ἐξώστην καὶ νὰ τὴν μεταφέρωμεν ἐκεῖ καθ' ἑκάστην;

— Κανατὲ ἁπλοῦν δὲν θὰ ἦτο φρόνιμον, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός. Πρέπει νὰ προφυλάξωμεν τὴν μὶς Δάϊσεν τοῦ νὰ κτυπήσῃ, ἔστω καὶ δι' ἀκουσίου κινήματος. Νομίζω δὲ ὅτι εὕρον μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ προληφθῇ οἱοσδήποτε τοιοῦτος κίνδυνος. Ἰδοὺ, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος ὑποβάλλων εἰς τὸν Σὶρ Ἰωάννην ἄτεχνόν τι ἰχνογράφημα, τὸ σχέδιον καθίσματος, τὸ ὁποῖον εἶνε ἀμάξιον συγχρόνως καὶ ἀνάκλιντρον, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ μὶς Δάϊσεν δύναται νὰ ἐξαπλωθῇ ἐντελῶς· τὸ κοῖλον αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἀντικρὺ ἐστρωμένον μὲ βαμβάκιον, εἶνε προωρισμένον νὰ κρατῇ τὸν πόδα ἀκίνητον· δύναται δὲ τὸ ὅλον νὰ τεθῇ ἐπὶ τροχῶν, τοὺς ὁποίους ἡ μὶς Δάϊσεν νὰ κινῇ μόνη της κατὰ θέλησιν. Ἂν ἐγκρίνετε τὸ σχέδιόν μου, ἠμπορῶ νὰ παραγγείλω ἀμέσως τὴν ἐκτέλεσίν του εἰς λεπτουργόν τινα ἐπιτηδειότατον καὶ φίλον μου (ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐκινήθη πως πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀκούσας τὴν λέξιν ταύτην), τὸν ὁποῖον θὰ ἴδω σήμερον εὐθὺς εἰς τὸ μέρος ὅπου μεταβαίνω δι' εἰκοσιτέσσαρας ὥρας.

— Ἡ ἰδέα σας εἶνε λαμπρὰ, εἶπεν ὁ βαρωνέτος· ἀλλ' εἶσθε βέβαιος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε ἱκανὸς νὰ τὴν ἐκτελέσῃ καθὼς πρέπει;

— Εἶμαι βεβαιότατος, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός· εἶνε ἄνθρωπος εὐφυέστατος εἰς τὴν τέχνην του, καὶ ἐλπίζω μάλιστα νὰ βελτιώσῃ τὸ σχέδιόν μου ὅσον εἶνε δυνατόν. Ὁπωσδήποτε, δὲν εἶπον ἀκόμη τίποτε περὶ τοῦ πράγματος εἰς τὴν Μὶς Δάϊσεν, ἐκ φόβου μήπως ἀποτύχῃ κἄρνης τὸ πρᾶγμα, καὶ . . .

— Κάλλιστα, διέκοψεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, δὲν θὰ εἴπω τίποτε.

— Εὐχαριστῶ· τώρα ὅτε ἔχω τὴν ἐγκρισίν σας, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος ἐγειρόμενος, μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ἀπαλλάξω τῆς περαιτέρω ἐνοχλήσεως.

— Ἐπιτρέψατέ μοι, εἶπεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐγειρόμενος καὶ αὐτὸς, νὰ σᾶς προσφέρω τὰς εὐχαριστήσεις μου διὰ τὴν μέριμνάν σας. Σᾶς εἶμαι ἀπείρως ὑπόχρεως.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἦτο ἀληθῶς εἰλικρινὴς ἐκφράζων τὰς εὐχαριστήσεις του, καὶ τὸ ἦθος αὐτοῦ, προφέροντος τὰς τελευταίας του λέξεις, ἦτο πρωτοφανὲς διὰ τὸν Ἀντώνιον. Ἡ διαρκὴς ἀνεξαρτησία χαρακτῆρος τοῦ Ἰταλοῦ καὶ ἡ ἀφιλοκερδειά του ἐπείραζον καὶ ηὐχαρίστουν συνάμα τὸν ἀλαζόνα βαρωνέτον. Ὑπὲρ πάντα τὰ ἀνδρικὰ προτερήματα ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐξετίμα φυσικῶς τὴν ὑπεροφάνειαν.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, διευθυνόμενος πρὸς τὸ δωμάτιον τῆς Λουκίας, αὐτὸς ὁ ἰταλὸς ἔχει κάτι τι ἀνθρώπου καθὼς πρέπει.

Οὕτως ἀπεχωρίσθησαν ἀλλήλων, κάλλιον διατεθειμένοι ἀμφότεροι.

Ἡ Λουκία ἔπραττεν ὅ,τι ἠδύνατο, ὅπως ἀπατᾷ τὸν καιρὸν, ἀλλὰ χωρὶς μεγάλης ἐπιτυχίας. Ὅ,τι μεγάλως ἐνδιέφερεν αὐτὴν παρόντος τοῦ Ἀντωνίου, τῇ ἦτο ἐντελῶς ἀδιάφορον ἀπόντος ἐκείνου· καὶ αὐτὸς ὁ οὐρανὸς ἦτο ὀλιγώτερον αἴθριος καὶ ἡ θάλασσα αὐτὴ ὀλιγώτερον κυανῆ. Ἀφῆκε τὸ βιβλίον της καὶ τὰ ἄνθη καὶ ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις. Οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῆ τοσαύτην μόνωσιν· καὶ ἐπειδὴ ἡ παροῦσα μελαγχολία ἀνακαλεῖ πάντοτε τὴν παρελθοῦσαν, ἡ μνήμη αἴφνης τῆς μητρός της τῇ ἐπανῆλθε ζωηροτάτη ἐν μέσῳ συγκεχυμένων εἰκόνων καὶ σκέψεων.

Ἡ ἀνάμνησις αὕτη προὐξένησεν ἄλγος βαθὺ εἰς τὴν ταλαίπωρον κόρην· ἤθελέ τις εἴπει, ὅτι πρῶτον νῦν ἀνεκάλυπτεν ὅτι τῇ ἔλειπε καρδία μητρὸς, ἵνα μεταδίδῃ εἰς αὐτὴν τὰ αἰσθήματά της. Εἶτα ἡ μνήμη της ἐπανήγαγεν αὐτὴν εἰς τὰς σκηνὰς τῆς παιδικῆς της ἡλικίας. Ἡ γηραιά της τροφὸς, τὰ παίγνιά της, ἡ πρασιὰ, ὁ κῆπος, πάντα ταῦτα διέβαινον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της, καὶ δάκρυα φλογερὰ κατελείβοντο ἐπὶ τῶν παρειῶν αὐτῆς. Ἡ Λουκία ἦτο λίαν περίλυπος, καὶ ἠρώτα ἑαυτὴν διατί ἦτο τόσον περίλυπος, διατί ἠσθάνετο τοσαύτην μόνωσιν καὶ τοσοῦτον κενὸν περὶ ἑαυτήν. Οἱ ὀφθαλμοί της ἐδάκρυαν, καὶ ἤρχισεν ἐπιθυμοῦσαν νὰ ἤρχετο ἡ Σπεράντσα, ὅπως τῇ εἴπεν ὁ Ἀντώνιος, ἵνα μείνῃ παρ' αὐτῇ ἐπί τινας στιγμάς. Ἡ Σπεράντσα μόνη ἠδύνατο νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν Λουκίαν κατὰ τὴν πρωΐαν ἐκείνην, ἡ Σπε-

ράντσα, ἥτις τόσον διέφερε τῆς Χούτσινς, ἢν οὐδὲ κἂν διελογίσθη ἡ μὶς Δάϊσεν.

Ἡ Σπεράντσα ἐφάνη τέλος πάντων, καὶ ἐκάθισεν ἡσύχως παρὰ τὴν κλίνην τῆς Λουκίας, ὡς συνήθως. Ἡ Λουκία, θεωροῦσα αὐτὴν, εἶδεν ἴχνη δακρύων εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της.

— Ἔκλαυσες, Σπεράντσα, τῇ εἶπε· διατί ἔκλαυσες;

Ἡ Σπεράντσα ἠθέλησε ν' ἀρνηθῇ, κινήσασα πρὸς τοῦτο τὴν χεῖρα. Ἡ ταλαίπωρος κόρη! τόσον ἦτο πλήρης ἡ καρδία της, ὥστε ἐξ ἐλαχίστης ἀφορμῆς ἤθελεν ὑπερχειλίσει. Ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς ἠλακάτης της καὶ ἔμεινε σιγῶσα.

— Ἔλα πλησίον μου, εἶπεν ἡ Λουκία.

Καὶ ἐλκύουσα αὐτὴν τρυφερῶς,

— Τί ἔχεις, πτωχή μου κόρη; τὴν ἠρώτησε διὰ φωνῆς θωπευτικωτάτης.

Ἡ τρυφερὰ τῆς Λουκίας φωνὴ εἰσέδυ μέχρι τῆς καρδίας τῆς πτωχῆς χωρικῆς, ἥτις μὴ δυναμένη νὰ κρατηθῇ ἐπὶ πλέον, ἔκρυψε τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στῆθος τῆς νεαρᾶς ξένης καὶ διεῤῥάγη εἰς λυγμούς.

— Βλέπε μου, σὲ παρακαλῶ, τί ἔχεις; ἴσως ἠμπορῶ νὰ σὲ βοηθήσω, ἐξηκολούθησεν ἡ Λουκία, φιλοῦσα τὴν κεφαλὴν τῆς Σπεράντσας καὶ κλαίουσα μετ' αὐτῆς ἵνα τὴν παρηγορήσῃ.

— Εὐχαριστῶ, κυρία, εἶπεν ἡ ἰταλὶς διακοπτομένη ὑπὸ τῶν λυγμῶν. Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς πληρώσῃ τὴν καλωσύνην σας, ἀλλὰ ὁ πόνος μου δὲν ἔχει παρηγορίαν.

Ταῦτα δὲ λέγουσα, ἐξέβαλε τοῦ κόλπου της ἐπιστολὴν, ἣν ἔδωκεν εἰς τὴν Λουκίαν, καὶ καθίσασα πάλιν εἰς τὸ σκαμνίον της ἐκάλυψε τὴν κεφαλὴν διὰ τῆς ποδιᾶς της, καὶ ἤρξατο κλαίουσα ἐν ἀπελπισίᾳ. Ἡ ἐπιστολὴ, καθαρῶς καὶ ἀτρόμως γεγραμμένη, ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ τῆς Γενούης καὶ ἔφερεν ὑπογραφὴν *Βαττίστας* διὰ γραμμάτων κολοσσιαίων. Περιεῖχε δὲ τὰ ἑπόμενα:

»*Καλή μου Σπεράντσα,*

»Χθὲς ἦλθεν ἡ ὑπόθεσίς μου εἰς τὸ ἀναθεωρητικὸν συμβούλιον, καὶ ἔδωσα τὰ πιστοποιητικά μου, δηλαδὴ τὸ γράμμα τοῦ δημάρχου »καὶ τὸ ἄλλο τοῦ ἐφημερίου, ποῦ μοῦ ἔστειλες. »Ὁ ἀξιωματικὸς ποῦ τὰ ἐδιάβασε καὶ δὲν ἔκαμνεν ἄλλο παρὰ νὰ ὁμιλῇ μοναχός του ὅλην τὴν »ὥραν, εἶπεν ὅτι αὐτὰ τὰ πράγματα εἶνε ἀνοησίαι. Εἶπε νὰ εὐχαριστήσω μάλιστα τὸ συμβούλιον ὅτι δὲν μ' ἐκήρυξε λειποτάκτην—ἔτσι »τοὺς λέγουν, θαῤῥῶ—καὶ δὲν μ' ἐτιμώρησε. Ἔπειτα ἔγραψε τ' ὄνομά μου εἰς τὸ μητρῶον, καὶ »τώρα ἐτελείωσε. Ἔχω τέσσαρα χρόνια νὰ ὑπηρετήσω εἰς τὸ βασιλικὸν ναυτικόν. Ἂν ἦτο τὸ »πρᾶγμα δίκαιον, δὲν θὰ εἶχα παράπονον. Θὰ σοῦ »ἔλεγα: Εἶσαι νέα, εἶμαι κ' ἐγὼ νέος· τέσσαρα »χρόνια περνοῦν γρήγορα. Περίμενέ με. Ἀλλὰ μοῦ »ἐφέρθησαν σκληρὰ καὶ ἄδικα. Καὶ θὰ ἰδοῦν ὅτι »ἔκαμαν πολὺ κακὸν λογαριασμόν. Ἀμὰ εὕρω εὐκαιρίαν θὰ φύγω, καὶ θὰ ὑπάγω νὰ εὕρω τύχην »εἰς κανένα καλλίτερον τόπον, ποῦ νὰ ἦνε ἡ δικαιοσύνη καὶ διὰ τὸν πτωχὸν καὶ διὰ τὸν πλούσιον. Μὴ μὲ συλλογίζεσαι λοιπὸν πλέον, ἐξὸν ἂν »θέλῃς νὰ μὲ συλλογίζεσαι διὰ φίλον σου χαμένον. Νὰ σοῦ γράψω, ὅτι ἔχω τὴν καρδίαν μου »αἱματωμένην; Θὰ σὲ κάμω νὰ λυπηθῇς περισσότερον.

»Δὲν σοῦ γράφω λοιπὸν ἄλλο, παρὰ μόνον σ' »ἀποχαιρετῶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωήν. Ἔκαμα ὅ,τι »ἠμπόρεσα διὰ νὰ μείνω καλὸς υἱὸς καὶ νὰ ζήσω »μὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Παναγίας. Τί »τὸ ὄφελος; Μοῦ ἔρχεται τώρα ν' ἀρχίσω κ' ἐγὼ »νὰ βλασφημῶ, νὰ πίνω, νὰ κτυποῦμαι, καθὼς »οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου, οἱ δ»ποῖοι περνοῦν πολὺ καλλίτερα ἀπὸ ἐμένα. Πε»ριττὸν νὰ σοῦ γράψω περισσότερα. Ἔχε τὴν εὐ»λογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἰδικήν μου, καὶ μὴ »λησμονῆς καμμίαν φοράν, ὅταν κάμνῃς τὴν προ»σευχήν σου, τὸν δυστυχισμένον σου

»*Βαττίσταν*».

«Υ. Γ. Τοὺς χαιρετισμούς μου εἰς τὴν ἀγαπη»τὴν μητέρα Ῥόζαν καὶ εἰς τὸν καλὸν ἰατρὸν »Ἀντώνιον. Ἤθελα νὰ σοῦ στείλω τὰ μαλλιά »σου, ποῦ μοῦ ἔδωκες τὸ βράδυ ὅταν ἤθελα νὰ »φύγω διὰ τὴν Μασσαλίαν, καὶ τὸ δακτυλίδι »ποῦ ἀλλάξαμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τῆς Ἀκρεπεδούσας· ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὰ »χωρισθῶ· δὲν ἠμπορῶ».

Ἡ Λουκία ἐσπόγγισε τοὺς ὀφθαλμούς της, ἐπιστρέφουσα τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὴν Σπεράντσαν, ἥτις ἐξηκολούθει ὀλολύζουσα καὶ στενάζουσα.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Βαττίστα, καίτοι ἱκανῶς σαφὴς, κατέλιπε σκοτεινὰ πολλὰ δευτερεύοντα, ὧν ἐπεδίωξε τὴν ἐξήγησιν ἡ Λουκία, ὡς γυνὴ ἐνδιαφερομένη εἰς πᾶσαν ἐρωτικὴν ἱστορίαν. Ἡ ἐπιθυμία δὲ αὕτη προεκάλεσε πληθὺν ἐρωτήσεων τῆς ἀγγλίδος καὶ ἀποκρίσεων τῆς ἰταλίδος, ἥτις ἀπαντῶσα μετὰ λυγμῶν καὶ δακρύων, καθίστα τοὺς λόγους της παθητικοὺς μὲν ἀλλ' οὐχὶ καὶ σαφεῖς.

Τακτοποιοῦντες τὰς ἀπαντήσεις ταύτας, θέλομεν διηγηθῇ τὴν ἱστορίαν τῆς Σπεράντσας, προσπαθοῦντες νὰ μὴ μεταβάλωμεν κατὰ τὸ δυνατὸν τοὺς λόγους της, ἵνα μὴ βλάψωμεν, ὡς ἐφοβεῖτο ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος τὴν ἁπλότητά των καὶ τὴν χάριν.

— Ὁ Βαττίστας, ἤρχισε λέγουσα ἡ Σπεράντσα, ἦτον μοναχογυιὸς μιᾶς πτωχῆς γυναικός, τῆς χήρας Σουσάνας· τὴν ἔλεγαν χήραν ὁ κόσμος, ἂν καὶ ἔζουσεν ὁ ἄνδρας της, διότι αὐτὸς τὴν ἄφησε μοναχὴν καὶ ἐπῆγε εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅταν ὁ Βαττίστας ἦτον δύο χρόνων παιδί. Ἐπειδὴ ἡ χήρα Σουσάνα εἶχε τὸ σπίτι της εἰς τὸ πλάγι μας,—δὲν εἴχαμεν ἀκόμη τὸ ξενοδοχεῖον— ἤμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν μαζύ, ἐγὼ καὶ ὁ Βαττίστας, 'σὰν νὰ ἤμεθα ἀδελφοί· μικρὰ παιδιὰ ἤμεθα ἀκόμη, τόσα μόλις — ἡ Σπεράντσα ἔδειξε τὴν τράπεζαν — καὶ ὁ Βαττίστας μ' ἔλεγε γυναικά του κ' ἐγὼ τὸν ἔλεγα ἄνδρα μου. Κάθε κυριακὴν τὸ βράδυ, ὁ Βαττίστας μὲ ἐπερίμενε εἰς τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας, κ' ἐγυρίζαμεν μαζὺ εἰς τὸ σπίτι, καὶ δὲν ὡμιλοῦσεν εἰς κἀμμίαν ἄλλην, ἐνῷ τοῦ ὡμιλοῦσαν ὅλαι, διότι — ἡ ἀλήθεια, κυρία — ἦτον τὸ εὐμορφότερο παιδὶ τοῦ χωριοῦ. Ὅταν ἐμεγάλωσα καὶ ἄρχισα νὰ πηγαίνω εἰς τὸ δάσος, ὁ Βαττίστας ἤρχετο πάντοτε καὶ μὲ προυπαντοῦσεν εἰς τὰ μισὰ τοῦ δρόμου καὶ μοῦ ἐσήκωνε τὰ ξύλα μου. Ὅλος ὁ κόσμος μᾶς εἶχε δι' ἀνδρόγυνο, κ' ἔλεγαν πῶς θὰ πανδρευθοῦμεν ὅταν ἔλθῃ ἡ ἡλικία μας, ἂν καὶ δὲν ἔλεγε τίποτε δι' αὐτὸ ὁ πατέρας μου οὔτε ἡ μητέρα μου οὔτε ἡ χήρα Σουσάνα. Ὁ Βαττίστας ἀγαποῦσε πολὺ τὴν θάλασσαν, καὶ ἤθελε νὰ ταξιδεύσῃ καὶ νὰ μοῦ μαζεύσῃ χρήματα· ἀλλ' ἀγαποῦσε καὶ τὴν μητέρα του πολύ, καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἀφήσῃ, ποῦ τὸν εἶχε τὸ μόνον της στήριγμα. Ἔμεινε λοιπὸν εἰς τὸ χωριὸ καὶ ἔγεινε ψαρᾶς. Εὐλογία Θεοῦ, κυρία μου — καὶ αἱ παρειαὶ τῆς Σπεράντσας ἐπορφυρώθησαν ἐξ αἰδοῦς — νὰ τὸν ἔβλεπες πῶς ἐδιοικοῦσε τὴν βάρκα του· ἦτον ὁ καλλίτερος ναύτης· ὅλος ὁ κόσμος τὸ ἔλεγε. Τὰ χρόνια ἐπέρασαν ἔτσι, ὡς ποῦ ἐπωλήθη αὐτὸ τὸ σπίτι. Ὁ πατέρας μου, ποῦ τὸ εἶχε 'στὸ 'μάτι, καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ἀέρας ἐδῶ θὰ τοῦ ἔκαμνε καλὸν εἰς τὴν ὑγείαν του, τὸ ἀγόρασε, κ' ἐκαθίσαμεν εἰς αὐτὸ τὸ σπίτι. Ἕνα βράδυ—τὸ ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη 'σὰν νὰ ἦτον χθὲς — ὁ πατέρας μου εἶπε τοῦ Βαττίστα: — Ἀφοῦ τὸ σπίτι αὐτὸ θὰ γείνῃ δικόσου μίαν ἡμέραν, ὅταν πάρῃς τὴν Σπεράντσαν, ἐλπίζω νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ τὸ πληρώσω. Ὅ,τι εἶχα κατὰ μέρος — πρέπεινὰ σοῦ τὸ εἰπῶ νὰ τὸ ἠξεύρῃς,— πῆγαν εἰς τὴν πρώτην δόσιν, καὶ εἶνε ἀκόμη ἄλλαι τρεῖς, μία κάθε χρόνον. Φρόντισε λοιπὸν νὰ ἐργασθῇς καὶ νὰ μαζεύσῃς χρήματα, διότι δὲν πιστεύω τὸ ξενοδοχεῖον νὰ βγάλῃ μεγάλα πράγματα· ἡ χήρα Σουσάνα θὰ ἔλθῃ νὰ καθίσῃ μαζύ μας· ὥστε δι' αὐτὴν δὲν ἔχεις νὰ φροντίσῃς.

Ὁ Βαττίστας ἐκαταχάρη ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ πατέρα μου, διότι ἦτον βέβαιος ὅτι θὰ μὲ πάρῃ μίαν ἡμέραν. Ἐπῆγε ἀμέσως εἰς τὴν Νίκαιαν καὶ ἐναυλώθη εἰς ἕνα καράβι, ποῦ ἔφευγε διὰ τὴν Γένουαν. Ἐπῆγε ἔπειτα εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη, καὶ κάθε φορὰν ἤρχετο εἰς τὸ σπίτι καὶ μοῦ ἔφερνε πάντοτε κάτι τι, καὶ ἔφερνε καὶ ὀλίγα χρήματα τοῦ πατέρα. — Μίαν ἡμέραν ὁ πατέρας εἶπε τοῦ Βαττίστα: Ἂν πηγαίνωμεν ἔτσι, θὰ μᾶς χρειασθοῦν δέκα χρόνια νὰ πληρώσωμεν τὸ σπίτι. Ἐδανείσθηκα διὰ τὴν δευτέραν δόσιν, καὶ ἡ τρίτη κοντεύει· τί νὰ κάμωμεν;

Ὁ Βαττίστας ἀπεκρίθη, ὅτι ἂν δὲν ἦτον ὁ φόβος τῆς νεοσυλλεξίας, ἤξευρε μέρος βέβαιον νὰ κερδίσῃ χρήματα, καὶ τὸ εἶπε· ἡ χώρα αὐτὴ εἶνε ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς γῆς, ὑποκάτω ὑπὸ τὰ ποδάρια μας, καθὼς ἔλεγε ὁ διδάσκαλος τοῦ χωριοῦ. Ἀλλ' ὁ Βαττίστας, ποῦ ἐπῆγε κατόπιν, λέγει πῶς ὅλ' αὐτὰ εἶνε ἀνοησίαι, διότι, ἂν εἶνε ἀλήθεια, πῶς θὰ στέκωνται ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι ὄρθιοι; καὶ ὅμως στέκονται, βλέπετε.

Καὶ ἡ Σπεράντσα ἐθεώρησε τὴν Λουκίαν, ὡσεὶ εἰποῦσα ἀκαταμάχητον ἐπιχείρημα.

— Αὐτὴ δὲν εἶνε ἀπόδειξις, εἶπε μειδιῶσα ἡ Λουκία· ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ ὁμιλοῦμεν ἄλλοτε. Ἐξακολούθησε τὴν ἱστορίαν σου.

— Τὸ λοιπὸν, ἐξηκολούθησεν ἡ Σπεράντσα, ὁ πατέρας μου εἶπε τοῦ Βαττίστα:—Ξεύρεις, ὅτι δὲν ἠμποροῦν νὰ σὲ πιάσουν, διότι εἶνε τὸ ἴδιον ὡς νὰ ἦσουν μονοχογυιὸς χήρας.— Ἀλήθεια, εἶπεν ὁ Βαττίστας. Πρέπει ὅμως, καθὼς φαίνεται, νὰ περιμείνω ὡς νὰ ἔλθῃ ἡ σειρά μου, νὰ τραβήξω τὸν ἀριθμόν μου. Ἔτσι, μοῦ εἶπαν, λέγει ὁ νόμος, ὅταν 'πῆγα εἰς τὴν Γένουαν νὰ βγάλω τὰ χαρτιά μου.—Ἀ! εἶπεν, ὁ πατέρας μου, διὰ τοὺς πτωχοὺς εἶνε πάντοτε ὁ νόμος. Ἂς ἦνε· δὲν πειράζει· τρεῖς μῆνες μόνον ἔχεις νὰ περιμένῃς. Ἔπειτα, ποῦ τὸ ἠξεύρεις, ἠμπορεῖ καὶ νὰ βγάλῃς καλὸν ἀριθμόν.—Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ εἶπεν ὁ Βαττίστας.

Ὁ Θεὸς ἦτον καλὸς, κυρία· διότι, ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα, ὁ Βαττίστας ἔβγαλε πολὺ μεγάλον ἀριθμόν, καὶ ὁ δήμαρχος τοῦ ἔγραψε ἕνα γράμμα καὶ τοῦ εἶπε ὅτι δὲν θὰ πάγῃ ναύτης. Μ' αὐτὸ τὸ γράμμα ὁ Βαττίστας εἶχε τὴν ἄδειαν νὰ πάγῃ ὅπου ἤθελε· ἔτσι ἐταξείδευσε καὶ αὐτὸς καὶ ἔφυγε διὰ τὸν μακρυνὸν ἐκεῖνον τόπον.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ὅλο δυστυχίαι μᾶς ἦλθαν. Ἡ χήρα Σουτάνα ἔπεσε ἄῤῥωστη, καὶ μ' ὅλους τοὺς κόπους τοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου ἀπέθανε εἰς ἕνα μῆνα· τόση λύπη μὲ ἤῤῥε καὶ τόσο κακὸν μοῦ ἦλθε ποῦ ἔπρεπε νὰ τὸ γράψω τοῦ Βαττίστα,—ἀφοῦ μοῦ εἶχε παραγγείλει νὰ τοῦ γράφω καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν—ὥστε ἀῤῥώστησα κ' ἐγὼ καὶ ἔμεινα ἐξ ἑβδομάδας εἰς τὸ κρεβάτι καὶ δὲν θὰ γλύττωνα βέβαια, ἂν δὲν ἦτον ὁ ἰατρός. Μόλις εἶχα σηκωθῆ κ' ἐπερπατοῦσα εἰς τὸ σπίτι, κ' ἕνα πρωὶ περνᾷ ὁ δήμαρχος καὶ μοῦ λέγει πῶς ἡ ὑπόθεσις τοῦ Βαττίστα εἶνε κἄπως μπερδεμένη, καὶ πρέπει νὰ ἔλθῃ ὁ Βαττίστας νὰ πάγῃ εἰς τὸ ἀναθεωρητικὸν, διότι ἀλλέως θὰ τιμωρηθῇ. Εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἐκόλλησαν ἕνα χαρτὶ εἰς τὴν θύραν τοῦ δημαρχείου καὶ ἕνα ἄλλο εἰς τὸ σπίτι μας ποῦ ἐκάθητο ἡ μητέρα τοῦ Βαττίστα ὅταν ἀπέθανε. Αὐτὸ τὸ χαρτὶ ἐπροσκαλοῦσε τὸν Βαττίσταν νὰ παρουσιασθῇ τὸ συντομώτερον εἰς τὴν ἀρχήν. Δὲν ἦτον ἀνοησία, ἀφοῦ ὁ δήμαρχος τοῦ εἶχε γράψει γράμμα, καὶ τοῦ ἔλεγε πῶς δὲν θὰ τὸν πάρουν; Ἔπειτα, πῶς ν' ἀποκριθῇ ὁ Βαττίστας, ποῦ ἐταξείδευε, καθὼς τὸ ἤξευρεν ὅλος ὁ κόσμος; Ὦ!—ἀνεφώνησεν ἡ Σπεράντσα, πλήρης ἀγανακτήσεως — Ὅλ' αὐτὰ τὰ ἔκαμαν διὰ νὰ τὸν κατηγορήσουν ὕστερα, ὅτι δὲν

ὑπακούει εἰς τοὺς νόμους, καὶ εἰς ὅλ' αὐτὰ εἶχε τὸ χέρι του χωρὶς ἄλλο ὁ διοικητὴς τοῦ Σὰν-Ρέμο.

— Πῶς! ὁ διοικητὴς τοῦ Σὰν-Ρέμο; ἠρώτησεν ἔκπληκτος ἡ Λουκία.

— Πρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ, ἐξηκολούθησεν ἡ Σπεράντσα, ὅτι αὐτὸς ὁ διοικητὴς εἶχε πολλὴν ἔχθραν μὲ τὸν Βαττίσταν. Μίαν φορὰν εἶχε νὰ δώσῃ τραπέζι, καὶ παράγγειλε τοῦ Βαττίστα ἕνα ὡραῖο ψάρι. Ὁ Βαττίστας τὸ ἔπιασε καὶ τοῦ τὸ πῆγε, ἀλλ' ἀντὶ νὰ τὸν καλοπληρώσουν καὶ νὰ τὸν εὐχαριστήσουν, τοῦ ἔδωκαν μόνον τὴν μισὴν τιμήν· τότε ὁ Βαττίστας ἐθύμωσε κ' ἔρριψε τὸ ψάρι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὸ γεῦμα ἐχάλασε. Ὅταν ὁ διοικητὴς τὸ ἔμαθε, ἐθύμωσε φοβερά, καὶ εἶπε πῶς ὁ Βαττίστας θὰ τοῦ τὸ πληρώσῃ μίαν ἡμέραν. Καὶ ὅ,τι εἶπε τὸ ἔκαμε.

Ὁ καιρὸς ἐπερνοῦσε καὶ δὲν ἠξεύραμεν ὁ Βαττίστας τί γίνεται. Ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖον ἐκερδίζαμεν ὀλίγα πράγματα· ὁ πατέρας μου ἐγίνετο καθ' ἡμέραν πλέον ἀδύνατος καὶ πλέον παράζενος, καὶ ἐστέναζεν ὁλονὲν κ' ἐπαραπονεῖτο ὅτι δὲν ἐμάνθανε διὰ τὸν Βαττίσταν, ὅτι δὲν εἶχε νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του, καὶ πότε τοῦτο καὶ πότ' ἐκεῖνο, ὥστε καὶ αὐτοὶ ποῦ ἤρχοντο εἰς τὸ ξενοδοχεῖον του ἐβαρύνθησαν σιγὰ σιγὰ κ' ἔπαυσαν νὰ ἔρχωνται· τὰ ὀλίγα ποῦ ἐβγάζαμεν, τὰ ἐξοδεύαμεν εἰς κρέας καὶ κρασὶ διὰ τὸν ἄρρωστον. Εἶχε κακὴν ἀρρώστιαν, κυρία· εἶχε ἕνα πουλὶ εἰς τὸ στομάχι του.

— Τί πρᾶγμα; ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία.

— Ἕνα πουλὶ κυρία μου, τοῦ ἔτρωγεν ὅ,τι ἐκατάπινεν ὁ ἄρρωστος. Ῥωτήσατε τὸν ἰατρὸν καὶ θὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσῃ. Ὡς τὰ ὕστερα κατκτήσαμεν τόσον πτωχοί, ποῦ ἔπρεπε νὰ πηγαίνω δύο φορὰς τὴν ἡμέραν εἰς τὸ δάσος, καὶ μόλις ἐκέρδιζα ν' ἀγοράζω ὀλίγον κρέας καὶ ὀλίγον κρασὶ διὰ τὸν γέροντα. Χωρὶς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον, ποῦ μᾶς ἐβοήθησεν, ἰσὰν νὰ ἦτον ὁ ἄγγελος τοῦ σπιτιοῦ μας, δὲν ἠξεύρω τί θὰ ἐγινόμεθα. Τέλος πάντων ὕστερ' ἀπὸ ἓξ μῆνες, ἦλθε γράμμα τοῦ Βαττίστα. Ἦτον πολὺ λυπητερὸν γράμμα, διότι ὅταν τὸ ἔγραφεν ὁ πτωχὸς, εἶχε μάθει τὸν θάνατον τῆς μητέρας του· ἀλλὰ μόλον τοῦτο ἡμεῖς ἐχαρήκαμεν ὅταν τὸ ἐλάβαμεν, διότι μᾶς ἔδωσε θάρρος. Μᾶς εἶχε γράψει καὶ ἄλλα, χωρὶς νὰ τὰ λάβωμεν. Μᾶς ἔλεγε, ὅτι ἦτον καλὰ, ὅτι εἶχε οἰκονομήσει κάμποσα χρήματα, ὅτι βέβαιος νὰ τὰ διπλασιάσῃ εἰς ὀλίγον καιρὸν, καὶ ὅτι θὰ ἐπέστρεφε γρήγορα νὰ γίνωμεν ὅλοι εὐτυχεῖς. Ἐλαύσαμεν ἀπὸ τὴν χαράν μας, καὶ ὁ πατέρας μου κατάκοιτος εἶπε μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά του: Τώρα πάρε με Θεέ μου ἂν ἦνε τὸ θέλημά σου· ἡ κόρη μου δὲν θὰ μείνῃ εἰς τοὺς πέντε δρόμους.

»Ὕστερα ἀπὸ μίαν ἑβδομάδα, ἐξηκολούθησεν ἡ Σπεράντσα, σπογγίζουσα τοὺς ὀφθαλμούς, ἐθάψαμεν τὸν πτωχόν μου τὸν πατέρα... Ἀχ, κυρία! πῶς ἐμετρούσαμεν τὰς ἡμέρας! Ἐπέρασαν ἓξ μῆνες, ἑπτὰ, ὀκτὼ, ἐννέα, δέκα, καὶ ὁ Βαττίστας δὲν ἐφαίνετο. Μίαν βραδυὰν, τὸν περασμένον μάρτιον, ἦτον τρικυμία φοβερὰ· ἡ μητέρα μου κ' ἐγὼ ἐκαθήμεθα εἰς τὰ σκοτεινὰ, διὰ νὰ οἰκονομήσωμεν τὸ λάδι. Τὰ ὀλίγα μας τρόφιμα ἐπλησίαζαν νὰ τελειώσουν, καὶ χρήματα ν' ἀγοράσωμεν ἄλλα δὲν εἴχαμεν. Ὁ ἀέρας ἐσφύριζε, καὶ ἡ θάλασσα ἐμούγκριζε ὡσὰν θηρίον ἄγριον, κ' ἐγὼ ἐσυλλογιζόμουν τοὺς πτωχοὺς ναύτας ποῦ ἐταξείδευαν, ὅταν ἀκούσω ἔξαφνα βήματα εἰς τὴν κῆπον. Ἡ καρδιά μου κτυπᾷ, τρέχω 'σὰν τρελλὴ εἰς τὴν θύραν... Ἦτον ἐκεῖνος! εἶχ' ἀναγνωρίσει τὸ βῆμά του. Ἔπεσα εἰς τὴν ἀγκαλιά του· Θεέ μου, τί εὐλογημένη ὥρα! Ἐλησμόνησα ὅλην μου τὴν λύπην, ἐπέταξεν ὅλη μου ἡ δυστυχία, ἦτον ἐκεῖ, ἐμπροστά μου, τὸν ἔβλεπα. Ἀχ! τί ἤθελεν ὁ Θεὸς νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ ἰδῶ τὸν παράδεσον, καὶ νὰ μοῦ τὸν πάρῃ πάλιν ὀπίσω;—ἡ μητέρα μου κ' ἐγὼ ἐτρελλάθημεν ἀπὸ τὴν χαράν μας.

»Ἀλλοίμονον! πῶς ἐπέρασε εἰς τὴν στιγμὴν ἡ χαρά μας! Ὅταν ἀνάψαμεν τὸν λύχνον, εἴδαμεν πόσην λύπην εἶχε τὸ πρόσωπον τοῦ Βαττίστα. Ὠχρὸς, σκυθρωπὸς, ἰσχνὸς, μὲ κομμένα 'μάτια, εἶχε καὶ τὸ χέρι του κρυασμένο.

— Τί εἶνε; ἠρώτησα κ' ἔτρεμα.

— Ἐναυαγήσαμεν, μοῦ εἶπε. Ἐναυάγησαν ὅλοι οἱ δυστυχεῖς σύντροφοί μου, ἔξω ἀπ' ἐμὲ κ' ἕναν ἄλλον. Ὅ,τι εἶχα τὸ ἔχασα.

Καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Ἐνόμιζα ὅτι θὰ σχισθῇ ἡ καρδιά μου. Ἔλυσα τὸ μανδήλι ποῦ εἶχε δεμένον τὸ χέρι του, καὶ τὸ εἶδα κατακαυματωμένον. Ἔμεινα βωβὴ, δὲν ἠμποροῦσα νὰ κινηθῶ, καὶ ἡ μητέρα μου ἡ πτωχὴ ἔπῃγε κ' ἔφερε τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον. Ἄρα ἤκουσα τὴν φωνήν του, ἐπαρηγορήθηκα· εἶπα, θὰ μᾶς βοηθήσῃ. Ὅταν ἔχῃ κανεὶς λύπην, καλὴ μου κυρία, ἡ φωνὴ τοῦ φίλου κάμνει πολὺ καλὸν, προσέθηκε τὸ ἀγαθὸν πλάσμα, μεγάλην καταβάλλουσα προσπάθειαν, ἵνα κρατήσῃ τὰ δάκρυά της. — Ὁ ἰατρὸς ἔδεσε τὴν πληγὴν τοῦ Βαττίστα, καὶ μ' ἐπαρηγόρησεν ὅσον ἠμπόρεσε. Ἔπρεπε νὰ χαρῶμεν, μᾶς εἶπε, διὰ τὸ καλὸν ποῦ μᾶς ἔμενε· τί θὰ ἐγινόμεθα, ἂν ἐχάνετο καὶ ὁ Βαττίστας μὲ τοὺς ἄλλους; τὰ χρήματα δὲν κάμνουν τὴν εὐτυχίαν. Κ' ἐγὼ καὶ ὁ Βαττίστας ἤμεθα νέοι, κ' ἔπρεπε νὰ δουλεύσωμεν καὶ νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεὸν ὅτι μᾶς ἐφύλαξε τὸν ἕνα διὰ τὸν ἄλλον.

Ὅταν ἤκουσα τοὺς καλοὺς αὐτοὺς λόγους, ἐπῆρα θάρρος. Ὁ ἰατρὸς ἐκάθισε τότε μαζύ μας, καὶ ὁ Βαττίστας μᾶς ἐδιηγήθη τὸ ναυάγιόν του. Ὡμιλήσαμεν πολλὰ ἄλλα πράγματα ὡς τὰ μεσονύκτιον, καὶ τότε ὁ ἰατρὸς, ἐπειδὴ ὁ Βαττίστας δὲν εἶχε ποῦ νὰ κοιμηθῇ, τὸν ἐπῆρε μαζύ του εἰς τὸ σπίτι του.

»Τὸ πρωὶ ἤμουν βεβαία, ὅτι ὁ Βαττίστας θὰ

μᾶς ἤρχετο ἐνωρίς. Δι' αὐτὸ μοῦ ἐφάνη παράξενον, ὅταν ἦλθαν ὀκτὼ καὶ δὲν τὸν εἶδα. Ἀλλὰ ὁ νοῦς μου δὲν ἔβαζε κακὸν, ὅταν ἔξαφνα εἶδα τὸν ἰατρὸν καὶ ἤρχετο μόνος του, καὶ ὅταν ἐπλησίασεν ἐννόησα ὅτι μοῦ ἔφερε κακὰς εἰδήσεις. Ὅταν ἐμβῆκε, μοῦ εἶπεν εὐθὺς ὅτι τοῦ Βαττίστα τοῦ ἐμήνυσαν κ' ἐπῆγε εἰς τὸ Σὰν-Ρέμο διὰ τὴν κατάταξίν του, ἀλλὰ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀνησυχῶ καὶ νὰ ἑτοιμασθῶ μὲ τὴν μητέρα μου νὰ ὑπάγωμεν μαζύ του εἰς τὸ Σὰν-Ρέμο. Τί νὰ κάμωμεν! Ἐπήγαμεν. Ἐζητήσαμεν νὰ ἰδοῦμεν τὸν διοικητὴν· δὲν μᾶς ἐδέχθη, οὐδὲ μᾶς ἄφησε κἂν νὰ ἰδοῦμεν τὸν Βαττίσταν. Μᾶς εἶπαν μόνον, ὅτι κατὰ τὸν νόμον ὁ Βαττίστας ἔπρεπε νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸ βασιλικὸν ναυτικόν, ἐπειδὴ ὁ πατέρας του ζῇ, ἀδιάφορον ἂν τὸν ἄφησε δύο χρόνων παιδί. Τὸν ἐπῆγαν λοιπὸν εἰς τὴν Γένουαν μὲ συνοδείαν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὸν ναύσταθμον, καὶ ἀπὸ τότε δὲν τὸν ἄφησαν πλέον νὰ ἔβγῃ.

— Καὶ τί διαφορὰ θὰ ἦτον, ἠρώτησεν ἡ Λουκία, ἂν εἶχεν ἀποθάνει πραγματικῶς ὁ πατήρ του;

— Ἀχ, κυρία μου,... δὲν θὰ τὸν ἔπαιρναν ναύτην! Ὁ μοναχογυιὸς τῆς χήρας ἐξαιρεῖται. Ὁ νόμος, βλέπετε, συμπαθεῖ ἐκεῖνον ποῦ δὲν ἔχει πατέρα· καὶ μήπως ὁ θάνατος μόνος κάμνει τοὺς ὀρφανούς; Ἀλλὰ τί νὰ κάμῃ κανεὶς τὰ λόγια, ἀφοῦ ὁ νόμος εἶνε δυνατὸς μόνον διὰ τοὺς πτωχούς; Ὁ Βαττίστας εἶνε καταδικασμένος, καὶ... (ἡ Σπεράντσα κατέβαλε βιαίαν προσπάθειαν ὅπως κρατήσῃ τὴν συγκίνησίν της, καὶ εἶτα ἐξακολούθησε βραδέως καὶ σοβαρῶς:) Τέλος πάντων, ἂς γείνῃ, ἀφοῦ πρέπει. Τὰ ὑποφέρω ὅλα, χωρὶς νὰ παραπονεθῶ. Δὲν εἶνε ὅλοι γεννημένοι διὰ τὴν εὐτυχίαν. Ἂν ἦνε γραμμένον νὰ μὴ γείνω ποτὲ γυναίκα τοῦ Βαττίστα, ἂς γείνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ... ἠμπορῶ νὰ τὸν ἀρνηθῶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ, ὄχι, (καὶ ἡ ταλαίπωρος Σπεράντσα διεῤῥάγη εἰς λυγμοὺς) δὲν ἠμπορῶ νὰ συλλογίζωμαι ὅτι θὰ πάρῃ κακὸν δρόμον, ὅτι αὐτὸς, τὸ καλὸν πλάσμα τοῦ Θεοῦ, θὰ πάγῃ ἐναντίον του, καὶ ὅτι θὰ χωρισθοῦμεν εἰς τὴν ἄλλην ζωήν. Αὐτὸ μοῦ σχίζει τὴν καρδιάν μου, καὶ μὲ κάμνει τρελλήν. Ὤ, ὄχι, ὄχι! ὁ Θεὸς δὲν θὰ τὸ συγχωρήσῃ!

Πρῶτον τότε ἡ Λουκία ἐγνώριζεν ὀδύνην τῆς καρδίας. Πρῶτον τότε ἡ ἀνάγκη, ἡ ἔνδεια, ἡ ἀγωνία—ἰδέαι τέως ἀφῃρημέναι δι' αὐτὴν—ἠγείροντο πρὸ αὐτῆς ἐν πάσῃ αὐτῶν τῇ σπαρακτικῇ πραγματικότητι. Ἂς φανταστῇ ὁ ἀναγνώστης ὁποίους θησαυροὺς συμπαθείας ἐξήγειρεν ἡ λυπηρὰ αὐτὴ διήγησις ἐν τῇ ἀγαθῇ ψυχῇ τῆς Λουκίας, καὶ ὁποίους προσηνεῖς λόγους, ὁποίας θωπείας καὶ ἐκθύμους ὑποσχέσεις ἀῤῥωγῆς ἐπεδαψίλευσεν ἡ εὐαίσθητος νεᾶνις εἰς τὴν ταλαίπωρον Ἰταλίδα.

— Γνωρίζετε ἴσως τὸν βασιλέα! εἶπεν ἡ Σπεράντσα, ὑψοῦσα αἴφνης ἐπὶ τὴν Λουκίαν τοὺς μεγάλους μέλανας ὀφθαλμούς της, πλήρεις ἐλπίδος.

— Ὄχι, εἶπεν ἡ Λουκία. Διατί;

— Διότι, ἀπήντησεν ἡ πτωχὴ κόρη, ἂν ἠμπορούσατε νὰ τοῦ διηγηθῆτε τὴν ἱστορίαν τοῦ Βαττίστα, εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ μᾶς ἐλυπεῖτο. Ἀχ! νὰ ἠμποροῦσε νὰ τὰ μάθῃ ὁ βασιλεύς! Αὐτὸς ποῦ εἶνε τόσον μεγάλος εἰς τὸν θρόνον του, δὲν θὰ ἤθελε νὰ ἦνε δυστυχεῖς ἄνθρωποι μικροὶ καὶ πτωχοί.

— Ἂν δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ὁμιλήσωμεν τοῦ βασιλέως, εἶπεν ἡ Λουκία, ἠμποροῦμεν νὰ τοῦ γράψωμεν, νὰ τοῦ στείλωμεν ὅλη. ἀναφοράν.

— Δὲν θὰ κάμῃ αὐτὸ τίποτε, ἀπήντησεν ἡ Ἰταλίς μετ' ἀποθαῤῥύνσεως. Αἱ ἀναφοραὶ τῶν πτωχῶν δὲν πηγαίνουν ποτὲ εἰς τὸν βασιλέα· οἱ κακοί του σύμβουλοι τὰς ἐμποδίζουν.

— Ἴσως ὅμως εὕρωμεν κανένα, παρετήρησεν ἡ Λουκία, ὅστις νὰ μᾶς ὑποσχεθῇ νὰ ἐγχειρίσῃ τὴν ἀναφοράν.

Ἡ Σπεράντσα ἔτεισε τὴν κεφαλήν. Πρόδηλον ἦτο ὅτι ἐφρόνει περὶ τῶν ἀναφορῶν ὅ,τι καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος.

— Ἔννοιά του, καὶ θὰ εὕρωμεν μέσον, εἶπεν ἡ Λουκία. Θὰ ἐρωτήσω τὸν ἰατρὸν τί πρέπει νὰ κάμωμεν.

Αἱ δύο νεάνιδες παρεδέχθησαν τὴν ἰδέαν ταύτην. Ἡ Σπεράντσα εἶχε προφανῶς πολὺ μεγαλειτέραν πεποίθησιν εἰς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον ἢ εἰς τὴν ἀναφοράν.

Ἡ Λουκία ἐσυλλογίσθη ἐπὶ μακρὸν τὴν ἱστορίαν τῆς Σπεράντσας, προσδοκῶσα ἀνυπομόνως τὴν ἐπαύριον, ἵνα ἐρωτήσῃ τὸν ἰατρὸν περὶ τοῦ πρακτέου. Ἤρχιζε δὲ κατόπιν ἀναλογιζομένη μετ' εὐχαριστήσεως τὴν εἰς τὸ μικρὸν ἐκεῖνον δρᾶμα μετοχὴν τοῦ ἰατροῦ, καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ ἀγγέλου, ὅπερ εἶχε δώσει αὐτῷ ἡ Σπεράντσα δὲν τῇ ἐφάνη ὑπερβολικὸν οὐδ' ἐξ ἐνθουσιασμοῦ προερχόμενον. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τῇ ἐφαίνετο γεννηθεὶς πρὸς ἀγαθοποιΐαν, καὶ ἤρχισε νὰ ἐννοῇ, πῶς ἀνὴρ ἀνώτερος καὶ διακεκριμένος ὡς τὸν Ἀντώνιον ἠδύνατο ν' ἀρκεῖται εἰς τὴν σημερινὴν αὐτοῦ τύχην. Μετ' ὀλίγον ἡ Λουκία ἀπεπλανήθη εἰς ἀδιεξίτητον δαίδαλον συλλογισμῶν καὶ σκέψεων, εἰς ἃς δὲν θέλομεν παρακολουθήσει αὐτὴν, καὶ τοι αἱ σκέψεις ἐκεῖναι τὴν διεσκέδασαν πολὺ περισσότερον τοῦ Μαντζόνη καὶ τῆς κιθάρας, καὶ ἔφεραν αὐτὴν ἀνεπαισθήτως εἰς τὸ τέλος τῆς ἡμέρας, πολὺ εὐαρεστότερον ἢ ὅσον προσεδόκα. Καὶ ὁ Σὶρ Ἰωάννης αὐτὸς, ὅτε ἦλθε τὸ βράδυ νὰ τὴν ἴδῃ, ἐφαίνετο φαιδρότερος καὶ εὐτυχέστερος ἢ οἱανδήποτε ἄλλην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἐν τῷ πανδοχείῳ ἐγκαταστάσεώς του. Τὴν φαιδρότητα ἐκείνην καὶ ἱλαρότητα ἀπέδωκεν ἡ Λουκία κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ φιλόφρον πρωϊνὸν διάβημα τοῦ ἰατροῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἔπαυεν ἐγκωμιάζων τὴν τέχνην τοῦ πρώην μαγείρου τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀλπέγκας,

κλίνομεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι μᾶλλον τὸ πρὸ μικροῦ γεῦμά του ἦτο ἀφορμὴ τῆς αἰσιοδοξίας τοῦ βιρωνέτου.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑΙ

Συνέχεια· ἴδε σελ. 299.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν διαφόρων εἰδῶν ἐφημερίδων, ἅτινα ἀνεφέραμεν, ὑπάρχουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ αἱ εἰδικαὶ ἐφημερίδες, αἱ περὶ ὡρισμένης τινὸς ἐπιστήμης ἢ τέχνης πραγματευόμεναι, καὶ πρὸς ταύταις αἱ εἰκονογραφικαὶ ἐφημερίδες, αἵτινες σπουδαιοτάτην κατέχουσι θέσιν ἐν τῷ οἰκογενειακῷ βίῳ. Ἔπειτα ἔρχεται ἡ κωμικὴ καὶ ἡ σατυρικὴ δημοσιογραφία, ἥτις αὐτὴ καὶ μόνη δύναται νὰ γείνῃ ἀντικείμενον μακρᾶς μελέτης· αὕτη, παραβαλλομένη πρὸς τὰς τοῦ αὐτοῦ εἴδους εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας, ἔχει τὸ μέγα πλεονέκτημα ὅτι οὐδέποτε προσκρούει εἰς τὴν καλαισθησίαν, χωρὶς ἐν τούτοις καὶ νὰ θυσιάζῃ οὐδὲν τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν καθηκόντων τῆς αὐστηρᾶς κριτικῆς. Ἀποφεύγουσα τὰς πικρὰς καὶ κακεντρεχεῖς προσβολάς, ζητοῦσα δὲ μόνον νὰ δικασκεδάσῃ καὶ διδάξῃ τὸν ἀναγνώστην, διακρίνεται διὰ τὴν ἰδιάζουσαν τέχνην, μεθ' ἧς κατορθοῖ νὰ παραστήσῃ πολιτικήν τινα περίστασιν διὰ μιᾶς εἰκονογραφίας δηκτικῆς ἅμα καὶ εὐφυοῦς, νὰ διακρίνῃ καὶ καυτηριάσῃ τὰ κοινωνικὰ γελοῖα καὶ ἄτοπα. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ διασημότατοι τῆς Ἀγγλίας κάλαμοι δὲν ἀπηξίωσαν, περιστάσεως τυχούσης, νὰ παράσχωσιν αὐτῇ τὴν συνδρομήν των.

Πᾶσα αὕτη ἡ ποικιλία ἀποτελεῖ σύνολόν τι ἐπιβλητικὸν ὅσον ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τόπῳ, διά τε τὸν ἀριθμὸν καὶ διὰ τὴν ἀξίαν καὶ τὸ κῦρος. Αἱ ἐν Λονδίνῳ ὑπάρχουσαι ἐφημερίδες ἀριθμοῦνται μόνον εἰς 364· ἀλλ' αἱ ἐν τῇ λοιπῇ Ἀγγλίᾳ ἀνέρχονται εἰς τὸν ἀριθμὸν 1,065, αἱ ἐν Σκωτίᾳ εἰς 172, αἱ ἐν Ἰρλανδίᾳ εἰς 149, αἱ ἐν Οὐαλλίᾳ εἰς 65 καὶ εἰς 20 αἱ ἐν ταῖς μικραῖς νήσοις, ἤτοι ἐν ὅλῳ εἰς 1,835 καθ' ὅλον τὸ ἡνωμένον βασίλειον. Καὶ εἰς τὸ ἄθροισμα δὲ τοῦτο πάλιν δὲν περιλαμβάνονται ἢ αἱ κυρίως ἐφημερίδες, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ περιοδικὰ καὶ αἱ λεγόμεναι *ἀποθῆκαι ἢ συλλογαὶ* (magazines), ἅτινα ἀριθμοῦνται εἰς 1,000.

Τὰ φύλλα τοῦ εἴδους τούτου κατέχουσι θέσιν μεταξὺ τῶν περιοδικῶν καὶ τῶν ἰδίως ἐφημερίδων. Εὐωνότερα ὄντα τῶν περιοδικῶν, διότι ἡ τιμὴ αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνει τὸ σελλίνιον, ἐνῷ ἡ τῶν περιοδικῶν ποικίλλει ἀπὸ 2 μέχρις 6 σελλινίων κατὰ τεῦχος, παρέχουσιν εἰς τὴν φιλολοΐκν χῶρον, ὃν αὕτη δὲν δύναται νὰ εὕρῃ οὔτε εἰς τὴν ἐφημερίδα οὔτε εἰς πολιτικὰ περιοδικὰ συγγράμματα. Οὕτω αὐταὶ εἶνε αἱ δημοτιεύουσαι τὰ μυθιστορήματα τῶν γνωστοτέρων συγγραφέων, ὅπως αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἐν ἐπιφυλλίδι, πρὶν ἐκδοθῶσιν εἰς βιβλίον. Ποικίλη δὲ ἄλλη ὕλη, οἷον διηγήματα, μελέται ἐπιστημονικαί, κριτικαί, οἰκονομολογικαί, ἄρθρα εὐτράπελα καὶ λοιπὰ ἀποτελοῦσι τὸ σύνηθες πρόγραμμα τῶν ἐξαιρέτων τούτων δημοσιεύσεων· τὰ σπουδαιότερα δ' αὐτῶν δημοσιεύματα, ὡς καὶ τὰ τῶν περιοδικῶν, ὑποδεικνύουσιν τακτικῶς εἰς τὸ κοινὸν αἱ καθημεριναὶ ἐφημερίδες. Καθὼς δὲ αὗται, οὕτω καὶ ἐκεῖναι, δὲν ἔχουσι σχεδὸν συνδρομητάς, ἀλλὰ συνήθως πωλοῦνται κατὰ φύλλον, τινὲς δὲ κατὰ δεκάδας χιλιάδων. Παρὰ τοῖς Ἄγγλοις ἕνεκα ὑπάρχει ὁ βουλόμενος νὰ γείνῃ συνδρομητὴς εἰς φύλλον τι ἡμερήσιον, ἑβδομαδιαῖον, ἢ μηνιαῖον, νὰ προμηθεύηται αὐτὸ παρά τινος βιβλιοπώλου. Πάντα δὲ, μηδ' αὐτῶν τῶν «Καιρῶν» ἐξαιρουμένων, οὓς δύναταί τις νὰ λαμβάνῃ κατὰ πᾶσαν πρωΐαν ἀντὶ 10 λεπτῶν διὰ μίαν ὥραν, δίδοντοι καὶ ἐπ' ἐνοικίῳ ὑπὸ τῶν ἐφημεριδεμπόρων ἢ βιβλιοπωλῶν. Τὴν ὑπηρεσίαν τῆς μεταφορᾶς αὐτῶν καὶ ἀκαταπαύστου ἀνταλλαγῆς ἀπὸ μέρους εἰς μέρος ἐκτελοῦσι συνήθως παιδία ἡλικίας κατωτέρας τῶν δώδεκα ἐτῶν, τὰ παιδία δὲ ταῦτα ἀποτελοῦσι τάξιν τινὰ ἰδιάζοντως νοήμονα καὶ δραστηρίαν. Γνωστὸν δ' ὑπάρχει ὅτι ἐκ τῶν τάξεων αὐτῶν ἐξῆλθεν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ὁ περιώνυμος Ἔδιπσων.

Δύσκολον εἶνε νὰ ὁρίσῃ τις τὴν θέσιν τοῦ δημοσιογράφου ἐν τῇ ἀγγλικῇ κοινωνίᾳ· τόσον δύσκολον, ὥστε ὁ Βοῦρκε, ὅπως ἐπιτύχῃ τούτου, ἠναγκάσθη νὰ ἐπινοήσῃ νέαν λέξιν, ἀποκαλέσας τοὺς δημοσιογράφους *τετάρτην τάξιν* τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας. Τοιουτοτρόπως κατέταξεν αὐτοὺς εἰς διάμεσον τινὰ ζώνην μεταξὺ τῶν εὐγενῶν, τῶν ἀστῶν καὶ τῶν τάξεων τοῦ ὄχλου. Ἀλλ' ὁ ὁρισμὸς οὗτος, ἀκριβὴς ὤν κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν σήμερον. Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἡ ἀγγλικὴ δημοσιογραφία, ἕνεκα τῆς θαυμασίας αὐτῆς ἀναπτύξεως, ἔρριψε βίζας καθ' ὅλας τὰ διευθύνσεις, καὶ εἰσχωρεῖ νῦν εἰς πάσας τῆς κοινωνίας τὰς τάξεις· τὴν γενικὴν δὲ οὕτως εἰπεῖν ταύτην συμμετοχὴν εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ἐφημερίδων ὑποθάλπει ἐξαιρέτως ἡ ἀνωνυμία· ἡ δὲ ἰσχυρὰ πανεπιστημιακὴ παίδευσις, ἥτις ἐν Ἀγγλίᾳ συμπληροῖ τὰς σπουδὰς πάντων τῶν μελλόντων νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα, συντελεῖ μεγάλως εἰς πολλαπλασιασμὸν τοῦ ἀριθμοῦ ἐκείνων, οἵτινες δυνάμενοι νὰ γράψωσιν ἄρθρον τι δι' ἐφημερίδα, ἢ πραγματείαν διὰ περιοδικὸν, καταλαμβάνονται ὑπὸ τοιούτου πειρασμοῦ. Οὕτω λ. χ. ὁ δεῖνα νέος δικηγόρος, πλουσιώτερος εἰς φράσεις ἐγκατασκεύους ἢ ὑποθέσεις πρὸς ἐκδίκασιν, ὁ δεῖνα ἰατρὸς ἄνευ ἀσθενῶν ἀκόμη, ἢ υἱὸς εὐγενοῦς οἰκογενείας προωρισμένος εἰς τὴν διπλωματίαν ἢ τὸν κοινοβουλευτικὸν βίον, οὐδαμῶς δυσαρεστεῖται χρησιμοποιῶν τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του εἰς διεφώτισιν τῶν συμπατριωτῶν του ἐπὶ δικαίᾳ πάντοτε ἀμοιβῇ διὰ τὴν προσωρινὴν ταύτην ἐργασίαν. Ἴσως ἤθελε διστάσει, ἐὰν ὤφειλε νὰ ὑπογράψῃ τὰ γραφόμενά του, καὶ θὰ ἐροβεῖτο νὰ φανῇ εἰς ὁδὸν, ἥτις θὰ τὸν ἀπεμάκρυνε τοῦ σκοποῦ του. Πάντων ὅμως τούτων ἀπαλλάσσει αὐτὸν ἡ ἀνωνυμία, καὶ ἑπομένως οὐδαμῶς διστάζει νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ἔργου. Ἠδύνατό τις δὲ νὰ ἀναφέρῃ οὐχὶ ὀλίγα ὀνόματα μελῶν κληρονομικῶν τῆς Ἄνω Βουλῆς, οἵτινες τὴν πρώτην αὐτῶν πολιτικὴν μόρφωσιν ἔλαβον δημοσιογραφοῦντες. Καὶ ἵνα εἰς ἓν μόνον περιορισθῶμεν, ὁ μαρκήσιος Σαλισβουρὴ ἐπὶ μακρὸν ἐμελέτησε τὰ διπλωματικὰ ζητήματα ἐν τῇ «Quarterly Review», πρὶν ἢ ἐπιχειρήσῃ νὰ ἐπιληφθῇ αὐτῶν ἐν τῇ πράξει. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν μελῶν τοῦ Κοινοβουλίου, τοῦ δικαστικοῦ βήματος, τῆς διοικήσεως καὶ τῶν πανεπιστημίων δύσκολον ἴσως θὰ ἦτο νὰ εὕρῃ τις ἕνα μόνον μὴ βάψαντα ἅπαξ τοὐλάχιστον τὸν δάκτυλον διὰ τῆς μελάνης ἐκείνης, τῆς καθ' ἑκάστην ἀνανεουμένης ἐν τοῖς δημοσιογραφικοῖς γραφείοις.

Μολαταῦτα οὐδαμῶς πρέπει νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι ἡ Ἀγγλία εἶνε τόπος, ἐν ᾧ δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ *δημοσιογραφία* φέρει εἰς πάντα. Ὀρθότερον μάλιστα θὰ ἦτο ἐὰν ἔλεγεν ὅτι εἰς οὐδὲν φέρει. Ἐνταῦθα ὁ τύπος εἶνε ὡς μεγάλη ὁδὸς, δι' ἧς δύναται πᾶς τις νὰ διέλθῃ· ἀλλ' ἡ μεγάλη αὕτη ὁδὸς οὔτε εἰς τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα φέρει, οὔτε εἰς ὑψηλὰς διοικητικὰς ἢ ἄλλας θέσεις. Ἐὰν ἐν τῇ Βουλῇ ὑπάρχουσι δημοσιογράφοι, οὐδαμῶς εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτην· καὶ μόλις προχθὲς ἔτι μία τῶν περιφερειῶν τοῦ Λονδίνου προετίμησεν ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτῆς ἕνα οἱονδήποτε ἄλλον τοῦ κ. John Morley, ἀνδρὸς περιποιοῦντος τιμὴν εἰς τὴν ἀγγλικὴν δημοσιογραφίαν διά τε τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἱκανότητα. Ἁπλῶς δ' εἰπεῖν βέβαιον εἶνε ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ δημοσιογράφος δὲν ἔχει τὸ γόητρον ἐκεῖνο, ὑφ' οὗ περιβάλλεται ἐν ἄλλαις χώραις. Ἐν τῇ ἀναλλοιώτῳ ἐκείνῃ ἱεραρχίᾳ, ἧς πᾶν μέλος κατέχει ὡρισμένην τάξιν, ἀπὸ τοῦ ἡγεμόνος μέχρι τοῦ τελευταίου γραφέως, ἐν τῇ κλίμακι, ἧς τὰς βαθμίδας κατέχουσι κατὰ σειρὰν οἱ βασιλικοὶ πρίγκιπες, δοῦκες, μαρκήσιοι, κόμητες, ὑποκόμητες καὶ λοιποί, ὁ δημοσιογράφος, ὡς τοιοῦτος, οὐδεμίαν ἔχει θέσιν. Δύναται διὰ τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἀξίαν νὰ κατέχῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐπιφανεστάτην θέσιν· ἀλλὰ τὸ ἐπάγγελμά του οὐδὲν προσπορίζει αὐτῷ ἴδιον προνόμιον, ἀπολαύει δὲ ἐν τῇ ὑπολήψει τοῦ κοινοῦ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο τὴν αὐτὴν σημασίαν, ἢν καὶ οἱονδήποτε ἄλλο.

— Διατί νὰ ὀφείλω πλειοτέρας χάριτας εἰς τὸν κύριον τοῦτον τὸν γράφοντα ἄρθρα παρὰ εἰς τὸν ὑποδηματοποιὸν, ὅστις μοῦ κατασκευάζει τὰ ὑποδήματα, ἢ εἰς τὸν ῥάπτην, ὅστις μοῦ κόπτει τὰ ἐνδύματα; Τοιαύτη ἡ γνώμη τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας περὶ τοῦ δημοσιογράφου, κατὰ χιλίους τρόπους ἐκδηλουμένη.— Ἐὰν ἐπιτυγχάνῃ εἰς τὸ ἔργον του, τόσον τὸ καλλίτερον δι' αὐτόν· αὐτὸς μόνος ὠφελεῖται ἐκ τούτου, ὡς ὁ δικηγόρος, ὁ καθηγητής, ὁ ἀρχιτέκτων ἐκ τοῦ ἰδικοῦ των. Ἀλλὰ φιλοφρονήσεις καὶ κολακείας οὐδεὶς ἔχει τὴν ὄρεξιν νὰ τοῦ ἐπιδαψιλεύσῃ. Διὰ τίνα λόγον;

Ἐν τούτοις ἀληθὲς εἶνε ὅτι τὸ δημοσιογραφικὸν ἐπάγγελμα, ὑπὸ ἔποψιν καθαρῶς βρετανικήν, τουτέστι πρακτικήν, μειονεκτεῖ πολὺ ἄλλων ἐπαγγελμάτων, καὶ δικαιοῦται τινὸς ἀποζημιώσεως ἀλλαχόθεν. Ἡ ἐτησία πρόσοδος, ἢν ἰατρός τις, δικηγόρος ἢ μηχανικὸς δύναται νὰ καρπωθῇ ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός του, δύναται σὺν τῷ χρόνῳ νὰ αὐξήσῃ σημαντικῶς, ἐνῷ ὁ δημοσιογράφος οὐδὲν τοιοῦτον ἐλπίζει. Δίκαιον ἑπομένως καὶ φυσικὸν εἶνε νὰ εὑρίσκῃ ἀλλαχοῦ ἱκανοποίησιν ἀντισταθμίζουσαν τὰς ὑλικὰς ἐκείνων ὠφελείας, ἐὰν δὲ τὸ στενὸν ἐγωϊστικὸν πνεῦμα τῆς ὀλιγαρχίας ἐκείνης τῷ τὴν ἀρνεῖται, τοῦτο συμβαίνει διότι φύσει ἀποστρέφεται πᾶσαν ὑπεροχὴν, καὶ κατὰ βάθος μισεῖ πράγματι τὴν ἐνσάρκωσιν ταύτην τοῦ νεωτέρου πνεύματος—τὴν ἐφημερίδα.

Ὄχι ὅτι εἶνε ἐν γένει δύσκολον εἰς δημοσιογράφον ἔχοντα πραγματικὴν ἀξίαν νὰ πορισθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκ τοῦ ἔργου του, ἢ, ὅπως σαφῶς ὁμιλήσωμεν, νὰ κερδίσῃ τὴν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίαν χιλιάδα λιρῶν στερλινῶν πρὸς ἄνετον συντήρησιν οἰκογενείας ἐν Λονδίνῳ. Ἀλλ' εἶνε πρᾶγμα ὅλως ἔκτακτον τὸ νὰ διπλασιάσῃ ἢ τριπλασιάσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο, ἐὰν δέ ποτε ἤθελε κατορθώσει τὸ θαυμάσιον αὐτὸ κατόρθωμα, ἔφθασεν οὕτω τὸ ἀνώτατον ὅριον τῆς ἐπιτυχίας. Καὶ ὅμως τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν ἀντιστοιχεῖ οὔτε πρὸς τὸ τέταρτον τῶν ὅσα δύναται νὰ πορισθῇ ἐκ τοῦ ἔργου του εἰς ζωγράφος, δικηγόρος ἢ χειροῦργος κατέχων τὴν αὐτὴν θέσιν ἐν τῇ κλίμακι τοῦ ἐπαγγέλματός του, οἷαν καὶ ἐκεῖνος ἐν τῷ ἑαυτοῦ. Διατί τοῦτο; Πρῶτον μὲν διότι αἱ ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ εἰσὶν ἀληθὲς μονοπώλιον, καὶ διευθύνονται, ὡς πᾶσαι αἱ μεγάλαι ἐπιχειρήσεις, μετ' αὐστηροτάτης οἰκονομίας — μὲ ὅλην τὴν φαινομένην αὐτῶν ἐλευθεριότητα, ἢ μᾶλλον ἕνεκα αὐτῆς ταύτης τῆς αὐξήσεως τῶν ἐξωτερικῶν δαπανῶν· δεύτερον δὲ διότι ἡ ποσότης τῶν ἐν πάσῃ ὥρᾳ διαθεσίμων ψιλολογικῶν κεφαλαίων πρὸς χρῆσιν τῆς ἐφημερίδος εἶνε ἐνταῦθα πολὺ μεγαλιτέρα ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ. Ἡ αὐτὴ ἐφημερὶς, ἥτις οὐδέποτε διστάζει νὰ διακινδυνεύσῃ δέκα ἢ καὶ εἴκοσι χιλιάδας λιρῶν, ὅπως διαθρυλλήσῃ ἑαυτὴν διά τινος περιστάσεως, ἵνα εὐρύνῃ τὸν κύκλον τῶν ἀναγνωστῶν της, δεικνύεται μέχρις ἀηδίας γλίσχρος εἰς τὴν ἀντιμισθίαν τῶν συντακτῶν της. Μεγάλως ἤθελεν ἐκπλαγῇ πᾶς τις μανθάνων πόσον ἐξευτελιστικοὶ εἰσὶ συνήθως

οἱ μισθοὶ πρώτης τάξεως συντακτῶν τακτικῶν συνεργατῶν τῶν ἀμφισοτάτων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων. Ὁ μόνος, ὅστις ἀμείβεται γενναίως, εἶνε ὁ *ἐκδότης* ἢ διευθυντὴς (Editor) καὶ μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοί τινες ἀνταποκριταί, ὧν ἡ ἀποκλειστικὴ συνεργασία ἀγοράζεται διὰ πάσης ὑσίας. Οἱ λοιποὶ λαμβάνουσι τὴν μετριωτάτην ἀμοιβὴν μιᾶς ἢ καὶ ἡμισείας *γκινέας* διὰ πᾶσαν ἔντυπον σελίδα, ἐὰν τὸ φύλλον εἶνε περιοδικόν, καὶ δύο ἢ τρεῖς *γκινέας* τὴν στήλην (καὶ ποίαν στήλην!), ἐὰν εἶνε μεγάλη τις ἐφημερίς.

Ὡς πρὸς τοὺς συντάκτας δὲ τοὺς συναποτελοῦντας ἰδίως τὸ γραφεῖον τῆς ἐφημερίδος, καὶ πάντοτε σχεδὸν νυκτερινὴν ἐργασίαν ἐκτελοῦντας, ἡ συνήθης αὐτῶν ἀμοιβὴ εἶνε ἓξ, πέντε, τέσσαρες, ἐνίοτε δὲ καὶ τρεῖς *γκινέαι* καθ' ἑβδομάδα. Καὶ ναὶ μὲν δὲν ἐργάζονται τὸ Σάββατον, καθότι αἱ καθημεριναὶ ἐφημερίδες δὲν ἐκδίδονται τὴν Κυριακήν, καὶ χορηγεῖται εἰς αὐτοὺς κατ' ἔτος μηνιαία ἄδεια ἀπουσίας μεταξὺ Ἰουλίου καὶ Νοεμβρίου, ἀλλὰ ἡ τοσοῦτον γλίσχρος δι' αὐτοὺς ἀντιμισθία εἶνε τοσούτῳ μᾶλλον ἀξιόμεμπτος, ὅσῳ ἡ τάξις αὕτη τῶν δημοσιογράφων δὲν ἔχει τὴν ἐνάμιλλον εἰς οὐδεμίαν ἄλλην χώραν. Μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν ὀλίγοι εἰσὶν οἱ μὴ ἐγγράσαντες εἰς τὴν ἐργασίαν, οἱ μὴ γινώσκοντες κατὰ βάθος ὅλα τὰ μυστήρια τοῦ ἐπαγγέλματος, καὶ μὴ ἐκμαθόντες αὐτὸ μεθοδικῶς, ὡς τινα τέχνην, ἀρχόμενοι ἐκ τῶν στοιχειωδεστάτων αὐτοῦ. Οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι εἰσὶ τελειότατα κατηρτισμένοι, γνωρίζουσι ξένας γλώσσας, νομικά, πολιτικὴν οἰκονομίαν, ἱστορίαν, γεωγραφίαν, οἱ πλεῖστοι δ' αὐτῶν ἔχουσι μεγάλην ἱκανότητα εἰς τὸ νὰ ἀναλύωσιν ἢ συγκεφαλαιοῦσι μετὰ μεγίστης ἀκριβείας πολιτικόν τινα λόγον, δικαστικὴν συνεδρίασιν ἢ ἔργον δραματικόν, ἢ καὶ νὰ γράφωσιν ἔτι ἄρθρον τι, οὗ τὰς κυριωτάτας γραμμὰς ὑποδεικνύει αὐτοῖς ὁ ἐκδότης. Γινώσκουσι δὲ καὶ τὴν στενογραφίαν, ὡς ἄλλοτε ὁ Δίκενς, ὅστις τὸ φιλολογικὸν αὐτοῦ στάδιον ἐνεκαίνισεν ἐκπληρῶν τὸ ταπεινὸν καθῆκον συντάκτου δικαστικῶν τῶν πταισματοδικείων. Εἶνε ἐν ἑνὶ λόγῳ πρότυπα ὑπαλλήλων, ἡ δὲ πολύτιμος αὐτῶν ἐργασία ἐδικαιοῦτο νὰ τυγχάνῃ γενναιοτέρας ἀμοιβῆς.

Τὸ μόνον κερδαλέον, ἐν ᾧ τὸ ταμεῖον τῆς ἐφημερίδος οὐδέποτε δεικνύεται φειδωλόν, εἴνε ἡ δαπάνη διὰ τὴν ἀποστολὴν ἀνταποκριτῶν, εἴτε πρὸς παρακολούθησιν στρατοῦ τινος ἐν καιρῷ πολέμου, εἴτε ἐν εἰρήνῃ πρὸς μελέτην πολιτικῆς τινος καταστάσεως, περιέργου τινὸς ἢ μεμακρυσμένου τόπου. Εἷς τῶν ἀνταποκριτῶν τούτων, ὁ κ. A. Sala, ἀνομολογεῖ δικαίως ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιστάσει: ἀνεχώρει μὲ «*ἀξιοπρέπειαν πρίγκιπος καὶ μισθὸν πρεσβευτοῦ*», ἠδύνατό τις δὲ νὰ ἀναφέρῃ ἐνίους τῶν ἀφηγητῶν τούτων, πρὸς οὓς ἐπανερχομένους ἡ εὐκρέσκεια τῶν προϊσταμένων ἐκδηλοῦται ὑπὸ τὴν ἀπροσδόκητον μορφὴν γραμματίου 25 χιλιάδων φράγκων. Ὁ Ἄρχιβαλδ Φόρβες, ὁ τῶν «Ἡμερησίων Νέων» ἀνταποκριτής, ὁ τύπος τοῦ εἴδους τούτου, εἶνε ἀδιαλείπτως καὶ ἐν πάσῃ στιγμῇ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀρχισυντάκτου τῆς ἐφημερίδος. Ἔχει κατ' οἶκον, ἑτοίμους πάντοτε εἰς ἐπὶ τούτῳ δωμάτιον, δύο ὁδοιπορικὰς στολάς, μίαν μὲν χειμερινὴν ἢ διὰ ψυχρὰ κλίματα, ἄλλην δὲ θερεινὴν ἢ διὰ τοὺς θερμοὺς τόπους. Ὁπλισμός, ἐνδύματα, τὰ πρὸς κατασκήνωσιν χρειώδη, ἵπποσκευαὶ καὶ λοιπὰ, πάντα δύναταί τις νὰ ἴδῃ ἐκεῖ, ὡς καὶ βαλάντιον ἔτι πλῆρες χρυσοῦ, διαβατήρια καὶ συστατικὰς ἐπιστολὰς δι' ὅλας τὰς πρωτευούσας. Ἀρκεῖ τηλεφωνική τις διαταγὴ στελλομένη πρὸς αὐτὸν ἐκ τοῦ γραφείου τῆς ἐφημερίδος, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἀναχωρεῖ διὰ Κανζιβάρ, Ἰνδίας ἢ τὴν Ῥωσσίαν. Δυνατὸν εἶνε νὰ μείνῃ ἐπὶ ἓξ μῆνας ἢ καὶ ὅλον ἔτος χωρὶς νὰ χαράξῃ γραμμήν· ἀλλ' ἅπαξ ἐπαναλαβὼν τὴν ἐργασίαν, ὅλον αὐτοῦ τὸν χρόνον, ὅλην τὴν δραστηριότητα, ὅλην τὴν ἀδάμαστον καρτερίαν, ὅλον αὐτοῦ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἰδιάζουσαν ἱκανότητα ἀφιεροῖ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἐφημερίδος καὶ τῶν ἀναγνωστῶν της· οὔτε θὰ κοιμηθῇ, οὔτε θὰ φάγῃ πλέον· μία δὲ καὶ μόνη ἔσται ἡ κατέχουσα αὐτὸν ἰδέα — τὰ πάντα νὰ ἴδῃ, τὰ πάντα νὰ εἴπῃ. Τῇ ἀληθείᾳ τοιαύτη ἔκτακτος ὑπερροὴ δίκαιον εἶνε νὰ ἀξιοῦται καὶ ἀμοιβῆς ἐκτάκτου.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier).

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Carnot διηύθυνε τὰ στρατιωτικὰ τῆς Γαλλίας, σπουδαιοτάτη ἐγένετο ἐφεύρεσις, οὐκ ὀλίγον συντελέσασα εἰς τὰς νίκας τῶν Γάλλων. Ἐννοοῦμεν τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ ἐναερίου τηλεγράφου, ὀφειλομένην εἰς τὸν ἀτυχῆ Κλαύδιον Chappe.

Ὁ Κλαύδιος Chappe, ἀνεψιὸς τοῦ ἀστρονόμου ἀββᾶ Chappe d'Auteroche, ἐγεννήθη ἐν τῷ νομῷ τῆς Sarthe. Νεώτατος ὢν υἱὸς πολυμελοῦς οἰκογενείας, ἔγινεν ἱερεὺς καὶ ἔλαβεν ἐκκλησιαστικὸν προίκισμα ἀποφέρον πρόσοδον σημαντικήν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἠδυνήθη νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὰς περὶ τὴν φυσικὴν ἐρεύνας.

Ὁ Κλαύδιος Chappe ἐξεπαιδεύθη ἔν τινι ἱερατικῇ σχολῇ παρὰ τὸ Angers· οἱ ἀδελφοί του, οὓς ὑπερβολικῶς ἠγάπα, διέμενον ἐντὸς σχολείου ἡμίσειαν λεύγαν ἀπέχοντος τῆς ἱερατικῆς σχολῆς. Ὅπως διασκεδάσῃ τὴν θλῖψιν τοῦ χωρισμοῦ, ἐπενόησε τρόπον εὐφυέστατον ἀνταποκρίσεως. Κανὼν ξύλινος ἐστρέφετο ἐπὶ ἄξωνος φέρων εἰς τὰ ἄκρα δύω κανόνας κινητούς, διὰ τῶν ὁποίων ἐποίει σχήματα ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὰς λέξεις. Τὸ παιδικὸν τοῦτο ἐπινόημα εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐναερίου τηλεγράφου, τὸν ὁποῖον ἐφεῦρε κατόπιν κατὰ τοὺς πολέμους τῆς Δημοκρατίας χάριν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ.

Ὁ Κλαύδιος Chappe μετέβη εἰς Παρισίους τῷ 1792, καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν ν' ἀνεγείρῃ ἕνα τῶν τηλεγράφων του εἰς τὴν Barrière de l'Etoile. Δύω τῶν ἀδελφῶν του τὸν ἐβοήθησαν εἰς τὰ πειράματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐντελῶς ἐπέτυχον. Ὁ ἐφευρέτης, ὅστις εἶχεν ἀπαντήσει προηγουμένως πλείστας δυσχερείας, ἐνόμιζεν ὅτι ἔφθασε τέλος εἰς τὸ τέρμα, καὶ ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐφευρέσεώς του ἤθελον ἀμείψει τοὺς κόπους του. Ματαία ἐλπίς! Φθονεροί τινες καὶ κακεντρεχεῖς ἄνθρωποι, ἕτοιμοι ὄντες πάντοτε νὰ καταπολεμῶσι τὰς νέας ἰδέας, ἀφήρεσαν διὰ νυκτὸς τὸ τηλεγραφικὸν μηχάνημα.

Ἡ μυστηριώδης αὕτη ἐξάλειψις τοῦ τηλεγράφου ἀπεθάρρυνε τὸν Chappe καὶ τοὺς ἀδελφούς του, ἤθελε δὲ πιθανῶς παραιτήσει διὰ παντὸς τὴν ἐπιχείρησιν, ἀλλ' ἀροσδόκητόν τι συμβὰν ἐνεψύχωσεν αὐτὸν ἐκ νέου. Ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν Chappe ἐξελέχθη ὑπὸ τοῦ νομοῦ τῆς Sarthe μέλος τῆς νομοθετικῆς Συνελεύσεως. Πεποιθὼς εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ νέου βουλευτοῦ ὁ Κλαύδιος Chappe ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους, καὶ ἔστησεν ἕτερον τηλέγραφον εἰς τινα κῆπον τοῦ Μενιλμοντάν.

Οἱ ἀδελφοὶ Chappe εἰργάζοντο μετὰ ζήλου εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ μηχανήματος, ἀλλὰ νέα ἐπέσκηψαν εἰς αὐτοὺς δυστυχήματα. Ἡμέραν τινὰ εἶδον ἐρχόμενον ἕνα τῶν βοηθῶν των, ὅστις ἐφώνει πρὸς αὐτοὺς περίφοβος νὰ φύγωσιν. Ὁ λαὸς μετ' ἀνησυχίας βλέπων τὴν διηνεκῆ κίνησιν τῶν νέων σημείων, τὰ ὁποῖα ὡς μεγάλοι μελανοὶ βραχίονες ὑψοῦντο πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ κατέβαινον ἔπειτα πρὸς τὴν γῆν, ἐνόμισεν ὅτι κακόβουλόν τι κατ' αὐτοῦ ἐτεκταίνετο. Κατὰ τὸ 1792, ὡς καὶ κατὰ τὸ 1870, ἔβλεπον παντοῦ προδότας καὶ κατασκόπους, ὑπώπτευσαν δὲ μυστικήν τινα μετὰ τοῦ δεσμώτου βασιλέως Λουδοβίκου ΙΣΤ' καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας συνεννόησιν. Ὁμάδες τινὲς φαυλοβίων ἐζήτουν τὴν κεφαλὴν τοῦ Chappe καὶ ἐπυρπόλησαν τὰ τηλεγραφικὰ μηχανήματα.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ Chappe, ὑπὸ τῶν προσκομμάτων τούτων ἐρεθισθείς, ἐζήτησε καὶ τρίτον τὴν ἄδειαν νὰ στήσῃ ἰδίαις δαπάναις νέας μηχανάς, καὶ ἔλαβεν αὐτὴν διὰ τῆς ἐπιῤῥοῆς τοῦ ἀδελφοῦ του βουλευτοῦ, κατήρτισε δὲ τρεῖς σταθμούς, ἕνα μὲν εἰς Μενιλμοντάν, ἕτερον εἰς Ecouen καὶ τρίτον εἰς St Martin-du-Tertre, ἀπέχοντας ἀλλήλων κατὰ τρεῖς λεύγας. Τότε, δηλαδὴ ἐν ἔτει 1793, οἱ ἀδελφοὶ Chappe παρεδέχθησαν ὁριστικῶς τὸ σύστημα τοῦ ἐναερίου τηλεγράφου, οὗ ἐγένετο χρῆσις καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου.

Ἀφοῦ οἱ σταθμάρχαι ἀρξούντως ἐξησκήθησαν εἰς ὅλας τὰς κινήσεις τοῦ μηχανήματος, ὁ ἐφευρέτης ἐζήτησε παρὰ τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐξεταστῇ αὐτὸ δημοσίᾳ. Ἂν ἔτος παρῆλθεν ἄνευ ἀπαντήσεως. Ἡ ἀναφορὰ πιθανῶς ἀπεπλανήθη εἰς τὸν λαβύρινθον τῶν κυβερνητικῶν ἐγγράφων.

Ὁ βουλευτὴς Romme, ἔχων ἐπιστημονικὰς γνώσεις, ἀνεκάλυψε τὴν ἔκθεσιν τοῦ Chappe εἰς τὰ γραφεῖα τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ σαφηνείᾳ αὐτῆς καὶ κατανοήσας τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου, ἀνέφερεν αὐτὸ μετ' ἐπαίνων εἰς τὴν Ἐπιτροπήν. Διορισθεὶς εἰσηγητὴς τοῦ σχεδίου τὴν 4 Ἀπριλίου 1793, ὁ Romme ἀνέβη εἰς τὸ βῆμα κρατῶν τὸ ὑπόμνημα τοῦ Chappe, καὶ κατώρθωσε νὰ ψηφισθῇ παρὰ τῆς Συνελεύσεως 6,000 φράγκων πρὸς δοκιμὴν τοῦ τηλεγραφικοῦ τούτου συστήματος.

Τὰ πειράματα ἐγένοντο τὴν 12 Ἰουλίου καὶ διήρκεσαν δώδεκα ἡμέρας. Ὁ Dautun καὶ ὁ Λακανὰλ ἐπίτροποι τῆς Συνελεύσεως μετέβησαν εἰς St Martin, ἕνα τῶν ἄκρων σταθμῶν, μετὰ τοῦ Ἀβραὰμ Chappe. Ὁ Ἀρβογάστ καὶ τινες ἄλλοι βουλευταὶ ἦσαν μετὰ τοῦ Κλαυδίου Chappe εἰς Μενιλμοντάν.

Εἰς ἀπόστασιν 7 μιλίων πάντα τὰ τηλεγραφήματα διεβιβάσθησαν μετὰ ταχύτητος καὶ ἀκριβείας καταπληκτικῆς. Ἡ πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς ἔπεισε τὸ Σῶμα τοῦτο νὰ διατάξῃ ἄνευ ἀναβολῆς τὴν σύστασιν τηλεγραφικῆς γραμμῆς ἀπὸ Παρισίων εἰς Λίλλην. Ὁ Κλαύδιος Chappe ἐπεφορτίσθη νὰ καταρτίσῃ τὴν πρώτην ταύτην γραμμήν. Ἡ Συνέλευσις ἐνόμισε μάλιστα πρέπον νὰ τιμήσῃ αὐτὸν διὰ τοῦ ἀλλοκότου τίτλου τοῦ *τηλεγράφου μηχανικοῦ* (ingénieur télégraphe).

Αἱ πρὸς σύστασιν τῆς γραμμῆς ταύτης ἐργασίαι διήρκεσαν πλέον τοῦ ἑνὸς ἔτους. Περιττὸν εἶναι ν' ἀναμνήσωμεν ὁποῖα τὰ παρεμβληθέντα προσκόμματα, καὶ ὁποίας ἐδείξησε δραστηριότητος καὶ ἐπιμελείας πρὸς πραγματοποίησιν συστήματος ὅλως νέου. Τὰς δυσχερείας ταύτας ἠδύνατο νὰ ὑπερνικήσῃ μόνη ἡ ἐπιμονὴ καὶ ἡ καρτερία καὶ ἡ σύμπνοια οἰκογενείας ἐνδιαφερομένης εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἐφευρέσεως, ἥτις ἐτίμα αὐτὴν ὁλόκληρον.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1794 τὰ πάντα εἶναι ἕτοιμα. Ἡ τηλεγραφικὴ γραμμὴ ἀνοίγεται μεταξὺ Παρισίων καὶ Λίλλης, τὴν δὲ 30 Νοεμβρίου φέρει εἰς τὴν ἐθνικὴν Συνέλευσιν τὴν εἴδησιν τῆς ἁλώσεως τῆς ὀχυρᾶς πόλεως Condé, ἣν κατεῖχον οἱ Αὐστριακοί. Τὸ τηλεγράφημα, ἐλθὸν ἐκ Λίλλης ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν, κομίζεται εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὁ δὲ πρόεδρος ἀναγινώσκει αὐτό, ἐπευφημούντων τῶν βουλευτῶν ἁπάντων.

Πάραυτα ἡ ἐξῆς ἀπάντησις διαβιβάζεται διὰ τοῦ ἐναερίου τηλεγράφου. «Ὁ πρὸς βορρᾶν στρατὸς εὐηργέτησε τὴν πατρίδα». Συνάμα δὲ στέλλεται ψήφισμα μεταβάλλον τὸ ὄνομα τῆς πόλεως Condé εἰς Nord-libre.

Τὸ ἄγγελμα, ἡ ἀπάντησις καὶ τὸ ψήφισμα

μετὰ τοσαύτης διαβιβάζονται ταχύτητος, ὥστε ὁ ἐχθρὸς ἐμβρόντητος θαυμάζει ἐὰν ἡ Δημοκρατία μετέρχεται μαγείαν, ἢ ἐὰν ἡ Συνέλευσις διατελεῖ παρὰ τῷ στρατῷ.

Ἡ ἐναέριος αὕτη τηλεγραφική, ἥτις τοσοῦτον ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν Γαλλίαν πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου, ἐγεννήθη ὡς καὶ ἡ κατασκευὴ τῆς τεχνητῆς ποτάσσης καὶ τοῦ νίτρου, ὡς ἡ χρησιμοποίησις τοῦ θείου τῶν πυριτῶν καὶ ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ τῆς Γαλλίας βιομηχανία, ἐκ τῶν ἀναγκῶν φοβεροῦ πολέμου, ὅστις δι' ἀλλεπαλλήλων κατέληξε νικῶν.

Ὁ ἀββᾶς Κλαύδιος Chappe ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς πρώτης Αὐτοκρατορίας. Κατόπιν συμποσίου ἐπιστημόνων, καθ' ὃ οἱ σοφοὶ συνδαιτυμόνες ἔπιον ὑπὲρ τὸ δέον, ὁ ἐφευρέτης τῆς ἐναερίου τηλεγραφικῆς ἔπεσεν εἴς τι φρέαρ, καὶ ἔλαβεν οὕτω τὴν τύχην τοῦ μυθολογουμένου ἀστρολόγου.

Ὁ Sylvain Bailly γεννηθεὶς τῷ 1736 εἶναι καὶ αὐτὸς εἷς τῶν περιφανῶν ἐπιστημόνων, οἵτινες διὰ τῶν γνώσεων αὐτῶν ὑπηρέτησαν τήν τε ἀνθρωπότητα καὶ τὴν πατρίδα. Ἀφοῦ διεκρίθη διὰ τῶν παρατηρήσεών του ἐπὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν ζῳδιακῶν ἀστέρων καὶ δι' *Ἱστορίας τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας ἀστρονομίας*, ἔγεινε μέλος τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἀνῆλθε διὰ τῆς ἐργασίας εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα τῆς ἐπιστημονικῆς ἱεραρχίας, ἐπέπρωτο δὲ νὰ καθέξῃ καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ θέσιν ἐπιφανῆ καὶ νὰ γείνῃ θῦμα παθῶν, εἰς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ ἀλλοτρίων.

Ἡ αὐθόρμητος ἐκλογὴ τῶν συμπολιτῶν του ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὰ μᾶλλον ἐπίζηλα ἀξιώματα. Ἐξελέχθη πρῶτος ἐκλογεὺς τοῦ διαμερίσματός του, πρῶτος βουλευτὴς τῶν Παρισίων εἰς τὴν τελευταίαν Γενικὴν Συνέλευσιν (États-Généraux[1]) πρῶτος πρόεδρος τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως, πρῶτος δήμαρχος τῆς πρωτευούσης, αὐτὸς δὲ προήδρευε τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ τὴν 20 Ἰουνίου 1789, ὅτε ὤμοσαν νὰ μὴ διαλυθῶσι πρὶν ἢ ψηφίσωσι σύνταγμα[2].

Ὁ Bailly, ὅστις ἀπέδειξεν ἀείποτε σταθερότητα καὶ μετριοφροσύνην καὶ μεγίστην ἅμα φιλανθρωπίαν, κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου.

Ὁ αἱμοχαρὴς λαὸς ἔστησεν ἰδίαις χερσὶ τὴν λαιμητόμον, ὁ δὲ μέγας ἐπιστήμων ὡδηγήθη εἰς αὐτὴν καταρώμενος καὶ ὑβριζόμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἐλάτρευεν αὐτόν. Ἡ καρτερία του οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐκλονήθη. Παγετώδης βροχὴ διέβρεχε τὰ μέλη του, εἷς τῶν δημίων του ἀνεφώνησε:—Τρέμεις, Bailly! »—Ναί, φίλε μου, κρυόνω», ἀπήντησεν. Ὁ Bailly ἐκαρατομήθη τὴν 21 Νοεμβρίου 1793 ἐν ἡλικίᾳ 57 ἐτῶν.

1. Γενικὴ Συνέλευσις, ἐπὶ τῆς ἀρχαίας γαλλικῆς μοναρχίας, τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν τάξεων, ἤτοι τῶν εὐγενῶν, τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἀστῶν.
2. Serment du Jeu-de-Paume, οὕτως ἐπικληθεὶς ἐκ τῆς αἰθούσης, ἐν ᾗ ἐγένετο ὁ ὅρκος.

Ὁ Condorcet, ὃν δυνάμεθα νὰ συγκαταλέξωμεν μετὰ τῶν εὐγενῶν τούτων ἀνδρῶν, εἶναι βεβαίως εἷς τῶν μεγίστων μαθηματικῶν καὶ φιλοσόφων τῆς Γαλλίας, κατήγετο δὲ ἐξ εὐγενοῦς καὶ ἀρχαίας οἰκογενείας, γεννηθεὶς ἐν Πικαρδίᾳ τὴν 17 Σεπτεμβρίου 1743. Ἡ μήτηρ του ὑπερβολικὴν ἔχουσα εὐσέβειαν ἀφιέρωσε τὸν υἱόν της εἰς τὴν Παρθένον, καὶ μέχρι τοῦ ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας του ἐνέδυεν αὐτὸν ὡς κοράσιον.

Ὁ Condorcet ἀνεδείχθη διὰ τὰ μαθηματικὰ αὐτοῦ ἔργα μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἧς ἔγεινε κατόπιν ἰσόβιος γραμματεύς, διὰ δὲ τὰ φιλοσοφικὰ καὶ φιλολογικά του ἔργα, μεγάλην ἐξασκήσαντα ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἔλαβε θέσιν ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ (1782).

Ἀλλὰ τότε μάλιστα ὁ φιλόσοφος ἀναφαίνεται ἄξιος τῆς πρώτης θέσεως μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, οὓς τιμῶσιν οἱ μεταγενέστεροι, ὅτε, ὡς ὁ Βολταῖρος, συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν καταπιεζομένων καὶ μετ' ἀγανακτήσεως ἐξανίσταται κατὰ τῶν βασάνων, εἰς τὰ συμφέροντα δὲ τῆς πατρίδος ἀφοσιούμενος, μελετᾷ τὰς ἀρχὰς τῶν νέων πολιτευμάτων καὶ παρασκευάζει τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν.

Ὁ Condorcet ἐκλεχθεὶς τῷ 1791 βουλευτὴς τῶν Παρισίων, τὸ δὲ ἐπόμενον ἔτος μέλος τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἔγεινε διὰ τῆς μετριότητος αὐτοῦ, τῆς ἱκανότητος καὶ τοῦ χαρακτῆρος, ὁ ἰσχυρότερος ἀνὴρ τῆς Συνελεύσεως ταύτης, ἐπετράπη δὲ τὴν εἰσήγησιν τῶν σπουδαιοτέρων ζητημάτων. Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἔγεινε καὶ αὐτὸς θῦμα τῶν δημίων τοῦ 1793. Τὸ δικαστήριον τοῦ αἵματος ἠθέλησε νὰ δικάσῃ τὸν Condorcet, ὡς τόσους ἄλλους δι' ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχε διαπράξει. Αἱ ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Auteuil κατοικίαι του ἐσφραγίσθησαν, ὅπως ἀφαιρεθῇ πᾶς πόρος ζωῆς ἀπὸ τῆς συζύγου του καὶ τῆς θυγατρός του. Ὁ φιλόσοφος κατέφυγε παρὰ τῇ κυρίᾳ Vernet, γυναικὶ θαῤῥαλέᾳ καὶ διακεκριμένῃ, ἥτις ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς. Ἐκεῖ, ὅπως διασκεδάσῃ τὰς θλίψεις του καὶ φανῇ χρήσιμος εἰς τὴν πολιτικήν του μερίδα, ὁ Condorcet ἄνευ βιβλίων καὶ ἄνευ σημειώσεων, ἔγραψεν ὑπὸ μόνης τῆς μνήμης αὐτοῦ βοηθούμενος, *Σκιαγραφίαν τῶν προόδων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος*, σύγγραμμα ἀξιοθαύμαστον, ἐν ᾧ καταφαίνεται ἡ ἀταραξία ψυχῆς στωϊκῆς καὶ ἡ γενναιότης μεγάλης καρδίας. Ψυχρὸς κατὰ τὸ φαινόμενον, ὁ Condorcet ἐφλέγετο ὑπὸ διαπύρων αἰσθημάτων, «ἦτο, ὡς εἶπεν ὁ d'Alembert, ἡφαίστειον ὑπὸ χιόνος κεκαλυμμένον».

Κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1794 ὁ Condorcet εἶδεν ὅτι ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τῆς θυσίας. «Θ' ἀποθάνω, ἔγραφεν, ὡς ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Σίδνεϋ[1], διότι εἰργάσθην ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος μου».

1. Εἷς τῶν μαρτύρων τῆς ἀγγλικῆς ἐλευθερίας, θανατωθεὶς ἐπὶ Καρόλου Β' (1683).

Μαθὼν ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐψηφίσθη κατὰ τῶν παραλαβόντων παρ' αὐτοῖς προγεγραμμένους, ἔφυγε μετημφιεσμένος ἐκ τῆς οἰκίας τῆς κυρίας Vernet, καὶ περιεπλανήθη εἰς τὰ περίχωρα τῶν Παρισίων, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀναγνωρισθεὶς συνελήφθη ἔν τινι καπηλείῳ καὶ ἐφυλακίσθη εἰς Bourg-la-Reine. Τὴν ἐπαύριον εὑρέθη νεκρός. Ὁ Condorcet εἶχε δηλητηριασθῆ διὰ δηλητηρίου, τὸ ὁποῖον ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ πάντοτε ἐντὸς δακτυλίου.

Οὕτως ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα ἐτῶν, θῦμα γενόμενος τῆς ἐπαναστατικῆς δημαγωγίας, εἷς τῶν μεγίστων ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας καὶ τῶν θεμελιωτῶν τῶν ἀρχῶν τοῦ 1789, ἔνθερμος μὲν ἀναδειχθεὶς τῆς ἐλευθερίας συνήγορος, φιλολόγος δὲ ἔγκριτος καὶ γεωμέτρης ἱκανός.

Διαρκοῦντος τοῦ ὀλεθρίου γαλλοπρωσσικοῦ πολέμου τοῦ 1870, εἴδομεν ὡσαύτως τὴν ἐπιστήμην συντρέχουσαν ἀμφοτέρωθεν εἴς τε τὴν ἐπίθεσιν καὶ εἰς τὴν ἄμυναν. Καὶ οὐδένα μὲν ἀνέδειξεν Ἀρχιμήδην ἡ πολιορκία τῶν Παρισίων, ἀλλ' ἐδημιούργησε τὰ ἀγγελιαφόρα ἀερόστατα, τὰς ταχυδρομικὰς περιστερὰς καὶ τὰς φωτογραφικὰς ἐπιστολάς, αἵτινες μένουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς εὐφυεστάτη ἐφαρμογὴ τῆς φυσικῆς εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην. Ἡ πολιορκία τῶν Παρισίων ἔτυχε καὶ αὐτὴ ὑπερασπιστῶν, οἵτινες, καίτοι ἀτυχέστεροι τῶν ἀνδρῶν τοῦ 1792, ἀπέδειξαν οὐχ ἧττονα αὐτῶν ἀνδρείαν καὶ αὐταπάρνησιν.

Τὸν Γουστάβον Lambert ὀφείλομεν νὰ ἀναφέρωμεν μεταξὺ τῶν ἡρώων τῆς ἐποχῆς ταύτης. Ὁ διευθύνας τὸν γαλλικὸν ἀπόστολον εἰς τὸν ἀρκτικὸν πόλον εἶχε καταταχθῆ ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης εἰς τὸ 119ον σύνταγμα τῆς γραμμῆς. Τὰ δυστυχήματα τῆς πατρίδος κατελύπησαν αὐτόν. Ὅτε οἱ Παρισινοὶ ἐξετέλεσαν τὴν 19 Ἰανουαρίου 1871 τὴν κατὰ τὸ Buzenval ἔξοδον, ὁ Γουστάβος Lambert ἐπροχώρησε γενναίως καὶ ὑπερηφάνως παρουσιάζων τὸ στῆθος εἰς τὸν ἐχθρόν. Αἴφνης ἔπεσε πολλὰς λαβὼν σφαίρας, καὶ ἀπέπνευσε μετά τινας ἡμέρας εἰς τὸ χειρουργεῖον τοῦ «Μεγάλου Ξενοδοχείου». Ὡς οἱ Ῥωμαῖοι τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων, ἠθέλησε ν' ἀποθάνῃ ἵνα μὴ ἡττηθῇ.

[Ἕπεται τὸ τέλος]

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἐτησία δαπάνη πρὸς συντήρησιν ἑκάστου στρατιώτου εἶνε 2,500 φράγκα, ἐν Ῥωσσίᾳ 1,202, ἐν Γαλλίᾳ 1,172 ἐν Βελγίῳ 1,047 φράγκα, ἐν Γερμανίᾳ 975, ἐν Τουρκίᾳ 922, ἐν Ἰταλίᾳ 917, ἐν Δανίᾳ 880, ἐν Ἱσπανίᾳ 775, ἐν Αὐστρίᾳ 720.

Πρὸς συντήρησιν τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεων ἡ μὲν Ῥωσσία δαπανᾷ τὰ 34 ἑκατοστὰ τοῦ ὅλου αὐτῆς προϋπολογισμοῦ, ἡ Ἀγγλία τὰ 33 ἑκατοστά, ἡ Γαλλία τὰ 32, ἡ Δανιμαρκία τὰ 29, ἡ Γερμανία 27, ἡ Τουρκία 23, τὸ Βέλγιον 21, ἡ Αὐστρία 19, ἡ Ἰταλία καὶ Ἱσπανία 16.

Ὁ ἐν Σύρῳ λόγιος συνδρομητὴς τῆς «Ἑστίας» κ. Ε. Ἀθανασιάδης ἀπέστειλεν ἡμῖν διὰ τοῦ κ. Ἰω. Κυριακοῦ πρὸς δημοσίευσιν τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου Θεοφίλου Καΐρη, ἣν κατὰ τύχην εὗρεν ἔν τινι παντοπωλείῳ τῆς πόλεως Ἄνδρου. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ, ὡς θέλει ἴδει ὁ ἀναγνώστης, ὁ Θεόφιλος Καΐρης πλὴν τῶν πληροφοριῶν, ἃς ἀνακοινοῖ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος εἰς τὸν πρὸς ὃν γράφει, μετὰ πικρίας ἅμα καὶ θλίψεως κατακρίνει μερικοὺς Ἀνδρίους, ὡς καταισχύναντας διὰ τῆς διαγωγῆς των τὴν καλὴν Ἄνδρον. Ἡ σκληρὰ αὕτη ἐπιτίμησις τοῦ σεβασμίου ἀνδρὸς ἀφορμὴν ἔχει περίεργον ἐπεισόδιον τῆς κατὰ τὴν ἐπανάστασιν πολιτείας τῶν Ἀνδρίων, τὸ δ' ἐπεισόδιον τοῦτο περιγράφει ἡ ἀφήγησις, ἣν προτάσσομεν τῆς ἐπιστολῆς, τοῦ κ. Ἀθανασιάδου, ἀφήγησις ἣν οὗτος συνηρμολόγησεν ἐκ προφορικῶν παραδόσεων γερόντων τινῶν τῆς Ἄνδρου, γενομένων μαρτύρων τοῦ συμβάντος. Σ. τ. Δ.

Ἓν ἐπεισόδιον

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ἐν Ἄνδρῳ.

«Πρωΐαν τινὰ τοῦ 1824 οἱ κάτοικοι τῆς Ἄνδρου παρετήρησαν μεταξὺ τῆς νήσου ταύτης καὶ τῶν Ψαρῶν στόλον τινὰ πολυάριθμον, ὃν ὑποθέσαντες ὡς τὸν ὀθωμανικόν, ἔσπευσαν τινὲς ἐκ τῶν γερόντων νὰ συγκαλέσωσι συνέλευσιν τῶν προυχόντων ἐν τῇ Μητροπόλει, προεξάρχοντος τοῦ μακαρίτου Διονυσίου ἀρχιερέως, ὅπως διασκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου. Καὶ δὴ κατισχυσάσης ἐν αὐτῇ τῆς γνώμης τῶν δειλιασάντων Φραγκίσκου Δελλαγραμμάτικα καὶ Ἰωάννου Πέτα ἢ Ψυροφονιᾶ, εὔλογον ἐκρίθη ὅπως ἐπιτροπή τις ἐκ τῶν τὴν γνώμην τῆς ὑποταγῆς συμμεριζομένων προσέλθῃ τῷ στολάρχῳ Χοσρὲφ πασᾷ καὶ μετὰ φιλοδωρημάτων ἀξιολόγων προσφέρωσι τὴν δῆθεν ὑποταγὴν τῶν κατοίκων τῆς νήσου. Ἀλλ' οἱ ἀρειμάνιοι ναυτικοὶ καὶ οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν προυχόντων ἀντέστησαν θανασίμως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ κληρικοί, πολυάριθμοι τότε ἐν τῷ τόπῳ τυγχάνοντες. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἔρις σφοδρὰ καὶ διχοστασία καὶ ὀχλοβοὴ καὶ συναθροίσεις παντοῖαι. Ἀλλ' ἡ συμφορὰ τῆς ἀτυχοῦς νήσου τῶν Ψαρῶν ἐπηρέαζε λεληθότως πως τὰ πνεύματα τῶν κατοίκων τῆς φιλειρηνικῆς νήσου, καὶ μετὰ πολλὰς σκέψεις τινὲς τῶν γερόντων ἀπεφάσισαν ἐν μυστικότητι ἵνα νύκτωρ ἀπέλθωσι μετὰ φιλοδωρημάτων πρὸς τὸν πασᾶν, καὶ σώσωσι δῆθεν τὸν τόπον ἀπὸ τῆς ἀπειλούσης αὐτὸν πανολεθρίας, καθόσον πολὺ ἐφοβοῦντο ὅτι τὴν αὐτὴν ἤθελεν ὑποστῇ τύχην, οἵαν καὶ οἱ ἀτυχεῖς γείτονες Ψαριανοί. Πληροῦσι λοιπόν, λάθρα τῶν ναυτικῶν καὶ τῆς κρατούσης ἐπαναστατικῆς ἀρχῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀρχόντων, ἁλιευτικὸν πλοιάριον παντὸς εἴδους ἐξαιρέτων ἐδεσμάτων, γλυκισμάτων, ὀπωρικῶν, ἀρνῶν, μοσχαρίων, ἀνθοδεσμῶν, καὶ κωπηλατοῦντες πορεύονται πρὸς τὸν ἐκ τῆς ἄκρας νηνεμίας ἐπιφαινόμενον μεταξὺ Ψαρῶν καὶ Ἄνδρου στολίσκον. Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς των ἅμα ὡς προσεγγίσαντες εἶδον ὅτι ὁ ὡς ὀθωμανικὸς ἐκληφθεὶς ἦτο ἑλληνικὸς στόλος! Δεινὸς φόβος καὶ ἀμηχανία κατέλαβε πάντας τοὺς ἐν τῷ πλοιαρίῳ εὑρισκομένους. Οἱ μὲν ἔλεγον νὰ στραφῶσι πρὸς τὰ ὀπίσω, οἱ δὲ νὰ προσέλθωσι τῷ ναυάρχῳ Μι-

αούλη καὶ ἐξηγήσωσιν ἐν εἰλικρινείᾳ τὰ κατ' αὐτούς, ἄλλοι νὰ διαλάθωσι τὴν προσοχὴν τῶν ἑλληνικῶν πλοίων καὶ κατευθυνθῶσι πρὸς τὰ Ψαρὰ ἢ τὴν Σκύρον, καὶ ἄλλοι τέλος νὰ προσέλθωσι τῷ ναυάρχῳ Μικούλῃ καὶ προσφέρωσιν αὐτῷ πάντα τὰ ἐν τῷ πλοίῳ φιλοδωρήματα, ὡς δῆθεν παρὰ τῶν κατοίκων τοῦ τόπου προσφερόμενα. Ἀλλ' ἐνῷ τοιαῦταί τινες σκέψεις ἐγίνοντο ἐν τῷ πλοιαρίῳ, αἴφνης οὐ μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ βλέπουσιν ἕτερον καταδρομικὸν πλοῖον κατερχόμενον ἐξ Ἄνδρου, καὶ διὰ φωνῶν καὶ σαλπίγγων τῶν ἐν αὐτῷ καταγγέλλον τῷ ἑλληνικῷ στόλῳ τὴν ταπεινωτικὴν πρᾶξιν· πυροβολισμοὶ δὲ καὶ διαδηλώσεις παράδοξοι ἤγαγον τὸν στολάρχην Μικούλην εἰς τὸν συλλογισμὸν νὰ πέμψῃ παραχρῆμα δύο ὡπλισμένας λέμβους πρὸς σύλληψιν τοῦ τὴν ἀτίμωσιν τῆς νήσου ἐπικομίζοντος πλοιαρίου. Πράγματι δὲ τὸ πλοιάριον τοῦτο, συλληφθὲν καὶ ῥυμουλκηθὲν ὄπισθεν τῆς ἑλληνικῆς ναυαρχίδος, ἀνεγνωρίσθη ὡς αὐτομολῆσαν πρὸς τὸν ἐχθρὸν, ἀνακαλυφθέντος τοῦ σκοποῦ τῶν ἐν αὐτῷ ναυτῶν καὶ προϋχόντων. Οὐ μικρὸν δὲ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν συνετέλεσαν καὶ οἱ ἐν τῷ ἄλλῳ πλοιαρίῳ συμπατριῶται ἐκεῖνοι οἱ ὅλως ἀντιθέτως βαίνοντες. Οὗτοι, ἀνελθόντες εἰς τὴν ἑλληνικὴν ναυαρχίδα, κατήγγειλαν τῷ ναυάρχῳ τὰ πάντα, ὅστις συγκροτήσας συμβούλιον ἐτιμώρησε τούτους παραδειγματικῶς, καὶ δὴ διὰ ῥαβδισμῶν τεσσαράκοντα, τιθεμένων ἑνὸς ἑκάστου ἐπὶ τοῦ κανονίου. Τούτου δὲ γενομένου, παρέδωκεν αὐτοὺς τοῖς συμπολίταις αὐτῶν Ἀνδρίοις, ὅπως μετενέγκωσι τούτους εἰς Ἄνδρον, καὶ εἰς παραδειγματισμὸν ἐκπομπεύσωσιν αὐτοὺς καθ' ὅλην τὴν πόλιν καὶ Μεσσαρίαν. Οὕτως δὲ, ἅμα φθάσαντες εἰς τὴν *Καμίραν*, ἀνήγαγον αὐτοὺς δι' ὅλης τῆς ἀγορᾶς δεδεμένους σχοινίῳ, καὶ θέντες τινὰς ἐπὶ κλωβοῦ ἔπτυον αὐτοὺς σιέλῳ μακρῷ, ὅπως ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον αὐτοὺς καταισχύνωσι».

Ἰδοὺ καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Καΐρη·

«*Φιλογενέστατε* [1]

»Καὶ ἂν δὲν ἤμην ὀλίγον ἀσθενὴς, ἤθελον βέβαια ἀσθενήσει διὰ τὴν ἀνοησίαν μερικῶν συμπατριωτῶν μας, οἵτινες προξενοῦσιν ἄνειδος εἰς ὅλην τὴν Ἄνδρον. Ἡ ἀπὸ 13 ἐπιστολή σας ἐπροξένησεν εἰς ἐμὲ μεγίστην λύπην· κατέπια ὅμως καὶ ταύτην, ἔκρυψα καὶ τὴν ἐπιστολὴν, κοινώσας αὐτὴν μόνον εἰς τὸν θεῖόν μου, ὅστις σᾶς εὔχεται ἀπὸ καρδίας. Ὄχι μόνον δὲν ἔχομεν ἀπηλπισμένας εἰδήσεις τοῦ ἔθνους, ἀλλ' ἐβεβαιώθημεν καὶ διὰ τὰς πλέον χρηστὰς ἀγγελίας. Τὸ δάνειον ἔφθασε βεβαιότατα. Ὁ Μιαούλης εἶναι εἰς Τῆνον μὲ ἀρκετὰ καράβια, περιμένει δὲ καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ, διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸν ἐχθρὸν ἀκμάζων καὶ μὲ σφοδρότητα. Τὸ αἴτιον διὰ τὸ ὁποῖον κατέβησαν τὰ καράβια πρότερον, ἦτον, ὡς φαίνεται, διότι μετὰ τὴν φθορὰν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησαν εἰς τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, ἐφορτώθησαν μὲ ὅλα τὰ κανόνια τῶν Ψαρῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ Πασᾶς δὲν ἐπῆρεν οὐδὲ ἕν, καὶ ἀπὸ ἄλλα λάφυρα. Ὅθεν καὶ ἐστοχάσθησαν ἀναγκαῖον νὰ ἀποφορτωθῶσι πρότερον, καὶ ἔπειτα νὰ ἐκδικηθῶσιν ἐπισημότερον τὸν ἐχθρόν. Τὰ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἑλληνικὰ στρατεύματα κατεδίωξαν τὰ ἐχθρικὰ καὶ μὲ φθορὰν καὶ μὲ καταισχύνην μεγίστην. Ὅλα ἡσύχασαν εἰς Πελοπόννησον· καὶ ὁ Π. Μαυρομιχάλης ὑπέκυψεν εἰς τοὺς νόμους. Ἡ Διοίκησις, καθὼς μανθάνομεν, ἐνεργεῖ καὶ μὲ φρόνησιν καὶ μὲ δραστηριότητα· ἐπειδὴ καὶ ἔχει κατὰ τὸ παρὸν εἰς χεῖράς της 400,000 ταλήρων ἱσπανικῶν. Εἰς τὴν Ἀόνδραν, ἠκούσθη, ὅτι ἠνοίχθη καὶ δεύτερον δάνειον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, τὸ ὁποῖον θέλει χρησιμεύσει εἰς προμήθευσιν φεργάτων. Ταῦτα παρακαλῶ νὰ εἰπῆτε καὶ πρὸς τοὺς συμπατριώτας μας, καὶ νὰ τοὺς συμβουλεύσητε νὰ παύσωσι πλέον ἀπὸ τὸ νὰ καταισχύνωσι τὴν καλὴν Ἄνδρον. Ἤθελον νὰ γράψω πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ σᾶς λέγω τὴν ἀλήθειαν, μόλις ἠμπορῶ νὰ τελειώσω καὶ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. Ὁ Θεὸς βέβαια μ' ἔδωκε τὴν μικρὰν ταύτην ἀσθένειαν, διὰ νὰ ἐμποδισθῶ ἐδῶ καὶ νὰ μὴν ἀκούσω ἄλλοῦ τὴν καταισχύνην τῆς πατρίδος, ἂν καὶ αὐτὴ δὲν πταίῃ, ἀλλὰ μερικὰ ἀνάξια τέκνα της. Ὡς ἐκ τῆς ἀσθενείας μου θέλω διατρίψει ἐδῶ ἀκόμη ὀλίγας ἡμέρας. Παρακαλῶ λοιπὸν θερμῶς νὰ μὲ εἰδοποιήσητε, ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον, ὄχι ἄλλο, παρὰ μόνον τὴν μετάνοιαν αὐτῶν, καὶ τὴν πατριωτικὴν προθυμίαν των εἰς τὸ νὰ τελειώσωσιν ὅσα ἡ Διοίκησις τοὺς προστάζει. Τότε καὶ ἐγὼ ἀπέρχομαι εὐχάριστος εἰς Πελοπόννησον, ἔνθεν ἐλπίζω, ὅτι θέλω Σᾶς φανερώσει καὶ βεβαίας καὶ πολλὰς χαροποιὰς ἀγγελίας.

Ἐν Σύρᾳ 1824 Ἰουλίου 21.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΑΪΡΗΣ».

1. Ἡ ἐπιστολὴ φαίνεται ὅτι ἀπηυθύνετο ἢ πρὸς τὸν τότε ἔπαρχον Ἄνδρου κ. Ἤδον Ρήγαν ἢ πρὸς τὸν συμπατριώτην του Λ. Καμπανάκην, διότι ἡ πρὸς ὃν ἐπιγραφὴ εἶν' ἐσχισμένη.—Σ. τοῦ ἐκδότου.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ.

[Ἐκ τῶν τοῦ ἀκαδημεϊακοῦ Π. Ταΐνο].

Ἐν παντὶ ἀνδραγύνῳ ὑπάρχει πληγή τις, ὡς σκώληξ ἐντὸς μήλου.

—

Οἱ σύζυγοι ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας σπουδάζουσιν ἀλλήλους, ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἀγαπῶνται, ἐπὶ τρία ἔτη διαπληκτίζονται, ἐπὶ τριάκοντα ἔτη ἀνέχονται ἀλλήλους, καὶ τὰ τέκνα των ἐπαναρχίζουσι.

—

Ἡ γυνὴ συζεύγνυται διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν κόσμον καὶ τὰς διασκεδάσεις, ὁ δὲ ἀνὴρ διὰ νὰ ἐξέλθῃ αὐτῶν.

—

Γυνὴ κρίνουσα ἄνδρα ἀναπολεῖ αὐτὸν γονυπετῆ καὶ τρυφερὸν, οὐδέποτε δ' ἀναλόγως τῆς ἀξίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἀτομικότητος. Ἂν ἐν τοιαύτῃ στάσει φαντάζηται αὐτὸν γελοῖον, τετέλεσται· καὶ ὁ κάλλιστος τῶν ἀνδρῶν ἂν ᾖ, δι' αὐτὴν εἶνε καταγέλαστος. Τὸν ἀποφεύγει εἰς τὴν τράπεζαν, δὲν χορεύει μετ' αὐτοῦ, ἀπορεῖ πῶς δὲν τὸν ἀποπέμπουν εἰς τὸν ἀντιθάλαμον.

—

Γυνὴ συχνάζουσα εἰς τὰς συναναστροφὰς, ἂν μὴ ζητῇ ν' ἁλιεύσῃ σύζυγον ἢ ἐραστὴν, ζητεῖ ν' ἁλιεύσῃ τὴν ἰδέαν συζύγου ἢ ἐραστοῦ περὶ ἑαυτῆς ἢ περὶ ἄλλης τινός. Ὅλαι αὐτῶν αἱ ἰδέαι ἐν ταύτῃ καταλήγουσιν, ὡς οἱ ποταμοὶ εἰς τὴν θάλασσαν.

—

Πολὺ ὀλίγον φροντίζει ἡ γυνὴ περὶ τῆς εὐρυθμίας, τῆς καλλονῆς καὶ τῆς ἀληθοῦς ἀξίας· τ' ἀναγνωρίζει, ἀλλὰ διὰ τῶν χειλέων μόνον. *Μοὶ ἀρέσκει*· ἡ λέξις αὕτη λέγει τὰ πάντα, παρασύρει τὰ πάντα. Ἀπαραλλάκτως ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ ἐκλογῆς πίλου ἢ ταινίας. *Μοὶ ἀρέσκει*· τοῦτο ὑποκρύπτει ἀπόκρυφόν τινα ὅρον ἢ χάριν ἐπαγωγὸν, ἐκπλήρωσιν παραδόξου πόθου, προσωπικοῦ, λεπτεπιλέπτου, ἐνίοτε ἀλλοκότου. Οὕτω πολλάκις χαροπὸν καὶ ἀμέριμνον ἦθος, καινουργῆ χειρότεχνα, ζωηρά τις εὐφυολογία, παλμώδης φωνὴ, ἐνασκοῦσι μεγίστην ἐπίδρασιν· ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ μαγειρικὴ ἐφηρμοσμένη εἰς τὸν λάρυγγα ἑκάστου. Ἤτοι ἀγαπῶ τὰ κεράσια, τρώγω κεράσια.

—

Τὸ προσιδιάζον εἰς τὰ γυναικεῖα πνεύματα εἶνε ὅτι, ἐκτὸς στιγμῶν τινων ζωηρότητος, πᾶσαι αἱ ἰδέαι αὐτῶν εἰσὶν ἀόριστοι, καὶ τείνουσιν εἰς τὸ συγχέεσθαι πρὸς ἀλλήλας. Σὲ βλέπουσιν ὑποφώσκοντα ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ των ὡς λάμψιν διασχίζουσαν ἐλαφρὰν ῥοδόχρουν ὁμίχλην.

—

Μετὰ τὸν πρῶτον χωρὶν αἱ νεάνιδες λέγουσι: —Βαδίζω καλά; Μήπως πέσω χορεύουσα;

Μετὰ τὸν δεύτερον: — Μὲ εὗρον ὡραίαν; ἦτο μεγάλη ἡ ἐπιτυχία μου;

Μετὰ τὸν τρίτον:—Ὁ φωτισμὸς ἦτο λαμπρὸς, ἡ μουσικὴ γοητευτικὴ, ἐχόρευσα ἀδιακόπως, οἱ πόδες μου ἴπταντο, διετέλουν ὡς ἐν μέθῃ.

Μετὰ τὸν τέταρτον: Ἀρέσκω ἄρά γε εἰς τὸν κύριον Α...;

—

Ἂν ἴδῃς τὴν μνηστήν σου μὲ ῥοδοχρόους παρειὰς καὶ ἀδόλους ὀφθαλμοὺς, μὴ συμπεράνῃς ὅτι εἶνε ἄγγελος, ἀλλ' ὅτι τὴν κατακλίνουν εἰς τὰς ἐννέα καὶ ὅτι τρώγει πολλὰς κοτελέττας.

—

Ἔχεις ῥοδοχρόους τοὺς ὄνυχας, ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ξύνῃς δημοσίᾳ τὸ ἄκρον τῆς ῥινός σου.

—

Τέσσαρα εἴδη ἀνθρώπων ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ: οἱ ἐρωτόλιπτοι, οἱ φιλόδοξοι, οἱ παρατηρηταὶ, καὶ οἱ βλάκες.

Εὐτυχέστεροι ὅλων εἶνε οἱ βλάκες.

—

Εἶδον πολλοὺς μεγάλους ἄνδρας ἐν συναναστροφῇ· συνήθως σχεδὸν ἀποτυγχάνουν· ἐννοῶ τοὺς ἀληθῶς μεγάλους ἄνδρας. Εἰσὶν ἀπασχολημένοι. Ὅταν ἀναμιγνύωνται εἰς τὴν συνδιάλεξιν προσβάλλουσιν ἢ προσβάλλονται.

Μία ἰδέα εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶνε ὅ τι ὁ σιδηροῦς πάσσαλος, ὃν οἱ γλύπται τιθεῖσιν ὑπὸ τὰ ἀγάλματα. Τὰ συγκρατεῖ καὶ τὰ ὑποβαστάζει.

—

Εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ τις ἐν τῷ κόσμῳ ἄνευ εἰδικότητός τινος. Πρὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἤρκει νὰ εἶνε τις εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος καὶ ἐράσμιος τοὺς τρόπους· σήμερον τοιοῦτος ἄνθρωπος θὰ ὡμοίαζε πρὸς ὑπηρέτην καφενείου. Οἱ συνήθως κομψευόμενοι ὁμιλοῦσι τώρα περὶ ἱπποδρομιῶν, περὶ ἵππων καὶ τῆς ἀνατροφῆς αὐτῶν. Σοὶ συνιστῶ τὴν πολιτικὴν οἰκονομίαν. Δι' αὐτῆς θὰ εὐδοκιμήσῃς παρὰ τοῖς ἀνδράσι· πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἐν εὐθέτῳ στιγμῇ στίχους· τοῦτο ὠφελεῖ πολὺ εἰς τὴν ἐξοχήν.

* Κ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ κυρία Μ... ἔβλεπε προχθὲς τὴν μικρὰν κόρην της νὰ τοποθετῇ μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὴν κούκλαν της ἐντὸς ἁμαξαρίου.

— Τί κάνεις ἐκεῖ, Ἑλένη; τῇ λέγει.

— Θὰ τὴν φυλάξω γιὰ τὰ παιδιά μου, μαμά, ἀποκρίνεται ἡ μικρά.

— Καὶ ἂν δὲν ἔχῃς παιδιά;

— Τότε θὰ τὴν φυλάξω γιὰ τὰ 'γγόνια μου.

* * *

Ἀραβικὴ ἐκδίκησις.

Ἰωάννης τοῦ Ἀλγερίου εἶχε νυμφεύσει τὴν κόρην του μετά τινος Γάλλου.

Ἡμέραν τινὰ ἡ νέα γυνὴ ἔρχεται κλαίουσα νὰ παραπονεθῇ εἰς τὸν πατέρα της ὅτι ὁ σύζυγός της τὴν ἐκτύπησε.

— Ἐτόλμησε νὰ σηκώσῃ χέρι ἐπάνω σου; ἀναφωνεῖ οὗτος πλήρης ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως.

— Ναί, πατέρα, μ' ἐκτύπησε.

— Ἀ, αὐτὴ εἶνε ἡ μεγαλυτέρα προσβολὴ ποῦ εἰμπορεῖ νὰ μοῦ κάμῃ, καὶ πρέπει νὰ τὸν ἐκδικηθῶ.

Καὶ ἐν τῷ ἅμα, ... πάφ! διευθύνει καλὸν ῥάπισμα εἰς τὴν κόρην του λέγων·

— Πήγαινε καὶ εἰπὲ εἰς αὐτὸν τὸν ἄθλιον νὰ μάθῃ μὲ ποῖον ἔχει νὰ κάμῃ. Ἂν αὐτὸς κτυπᾷ τὴν κόρην μου, κτυπῶ ἐγὼ τὴν γυναῖκά του. Τώρα εἴμεθα ἴσα.

* * *

Ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ.

Ὁ λόρδος Φ... ταξειδεύει μὲ τὸν Τζὼν, τὸν ὑπηρέτην του.

Καθ' ὁδὸν ἡ ἀμαξοστοιχία ἐκτροχιάζεται, ὁ

λόρδος ἐκτινάσσεται μακρὰν, καὶ ὁ Τζὼν ἀγνοεῖται τί ἔγεινε.

— Ὀδηγὲ, φωνάζει ὁ λόρδος πρὸς τὸν ὑπάλληλον τοῦ σιδηροδρόμου, ποῦ εἶνε ὁ Τζὼν;

— Δυστυχία! μιλόρδε· ἐκόπη εἰς δύο ἀπὸ τὸν τροχὸν μιᾶς ἁμάξης.

— Κάμε μου τὴν χάριν τὰ ἰδῆς σὲ ποιὸ κομμάτι του εὑρίσκονται τὰ κλειδιά μου!

*
* *

Τὸ πρῶτον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον πράττουσιν αἱ γυναῖκες, ὅταν συναντῶνται, εἶνε νὰ εὕρῃ ἡ μία τὰ ἄξια γέλωτος τῆς ἄλλης· τὸ δεύτερον νὰ εἴπῃ ἡ μία τῆς ἄλλης μυρίας κολακείας.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ ἐθνικὴ πρόοδος προέρχεται ἐκ τῆς προσωπικῆς ἑκάστου ἐργασίας, ἐνεργείας καὶ τιμιότητος, καθὼς καὶ ἡ ἐθνικὴ παρακμὴ πηγάζει ἐκ τῆς νωθρότητος, τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς πονηρίας ἑκάστου. Ὅ,τι συνειθίζομεν νὰ περιγράφωμεν ὡς μεγάλας κοινωνικὰς πληγὰς, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ κακοήθης τοῦ ἀνθρώπου βίος· διὸ, ἐὰν μόνον διὰ τοῦ νόμου προσπαθήσωμεν νὰ ἐκριζώσωμεν τὰς κακίας, θέλουσιν ἀναφανῆ ἐκ νέου καὶ ἀκμάσει ὑπ' ἄλλην μορφὴν, ἐκτὸς ἂν ἐπέλθῃ ριζικὴ μεταβολὴ εἰς τὸν βίον καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν ὁ τρόπος οὗτος τοῦ σκέπτεσθαι ἔχῃ ὀρθῶς, ἕπεται ὅτι ἡ ὑπερτάτη φιλοπατρία καὶ ἡ ὑπερτάτη φιλανθρωπία συνίστανται οὐχὶ τόσον εἰς τὴν μεταρρύθμισιν τῆς νομοθεσίας, ὅσον εἰς τὴν βοήθειαν καὶ τὴν προτροπὴν τῶν ἀνθρώπων, ἵνα ἀνυψωθῶσι καὶ βελτιωθῶσι διὰ τῆς ἀνεξαρτήτου θελήσεως καὶ τῆς ἐλευθέρας προσωπικῆς ἐνεργείας. (Σμάϊλς).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ πρώην πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κ. Hayes καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἦσαν μέλη τοῦ «Συλλόγου τῆς ἐγκρατείας», διὸ πάντα τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ ἀπεκλείοντο αὐστηρῶς ἀπὸ τῶν διδομένων ἑορτῶν ἐν τῇ προεδρικῇ οἰκίᾳ.

Ἂν καὶ ὁ νέος πρόεδρος κ. Garfield δὲν εἶνε μέλος τοῦ Συλλόγου τούτου, οὐχ ἧττον ἐπιτροπή τις αὐτοῦ μεταβᾶσα πρό τινος εἰς ἐπίσκεψίν του τῷ ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα τοῦ προκατόχου του ὡς πρὸς τὸν οἶνον καὶ λοιπὰ οἰνοπνεύματα. Ἀλλ' ὁ πρόεδρος ἀπεκρίθη ὅτι, ἂν καὶ εἰς ἄκρον ζηλωτὴς τῆς ἐγκρατείας, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ τυχὸν προσκαλουμένους καθαρὸν μόνον ὕδωρ. Οὕτω λοιπὸν ὁ οἶνος θ' ἀναφανῇ πάλιν εἰς τὴν προεδρικὴν τράπεζαν, ἀφ' ἧς εἶχεν ἐκλίπει ἐπὶ ὅλην τετραετίαν.

Ἓν τῶν περιεργοτέρων πραγμάτων ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Μελβούρνης (Αὐστραλίας) εἶνε οἰκία ἐκ χάρτου τήν τε οἰκοδομὴν καὶ τὰ ἔπιπλα.

Οἱ τοῖχοι, ἡ στέγη, τὰ πατώματα, αἱ ὀροφαὶ, αἱ κλίμακες εἶνε ἐκ καστοχάρτου. Τὸ μαγειρεῖον ὡσαύτως, ἡ τράπεζα, ἐφ' ἧς κόπτουσι τὸ κρέας, καὶ αὗται αἱ ἑστίαι ἐν αἷς καθ' ἑκάστην καίει μέγα πῦρ εἶνε ἐκ συμπεπιεσμένου χάρτου.

Τὸ νέον σύστημα ἔχει μεγάλα πλεονεκτήματα οὐ μόνον ὡς πρὸς τὰς δαπάνας τῆς οἰκοδομήσεως, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν εὐκολίαν, μεθ' ἧς γίνονται μεταβολαὶ καὶ τροποποιήσεις κατόπιν εἰς τὴν οἰκίαν.

Τὴν ἐν γένει πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὁπωσοῦν ἐκ τοῦ ἑπομένου πίνακος, ἐμφαίνοντος τὴν βαθμιαίαν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἡ αὔξησις αὕτη βαίνει ὡς ἑξῆς· Τῷ 1731 ἡ σήμερον μεγίστη πόλις τῆς Βορειοαμεριακανικῆς Ὁμοσπονδίας εἶχε κατοίκους 4,622, τῷ 1788 23,614, τῷ 1791 33,331, τῷ 1845 371,223, τῷ 1850 515,547, τῷ 1855 629,810, τῷ 1860 813,669, τῷ 1865 926,386, τῷ 1870 942,292, τῷ 1875 1,041,886 καὶ τῷ 1880 1,209,561. Παραλλήλως προέβη καὶ ἡ αὔξησις τῆς ἀξίας τῶν κτημάτων. Οὕτω κτῆμά τι, οὗτινος ἡ ἀξία ἐν ἔτει 1832 ὑπελογίσθη εἰς 40,000 δολλαρίων, ἐπωλήθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀντὶ 12 ἑκατομμυρίων δολλαρίων.

Ἐκ Ἀναγνώστου

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εἰς ὀλίγους βεβαίως τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας» εἶνε ἄγνωστος ὁ κίνδυνος, ὁ προερχόμενος ἐκ διατηρήσεως φυτῶν ἐν κεκλεισμένῳ δωματίῳ τοῦ ὕπνου καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Ὁ κίνδυνος οὗτος ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπιβλαβῆ ἐπίδρασιν τῶν φυτῶν ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς. Τὰ φυτὰ, κυρίως δὲ τὸ φύλλωμα καὶ τὰ ἄνθη, ἀποῤῥοφῶσι τὸ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἀνθρακικὸν ὀξὺ, ὅπερ κατὰ τὴν ἐκπνοὴν ἀφίνουσιν οἵ τε ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῷα. Ὑπὸ δὲ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἀποσυντίθεται, καὶ ἀποῤῥοφᾶται μὲν ὑπὸ τοῦ φυτοῦ εἰς θρέψιν αὐτοῦ ὁ ἄνθραξ, ἀπορρίπτεται δὲ τὸ ὀξυγόνον, ἤτοι τὸ ἀέριον ὅπερ εἶνε ἀπαραίτητον εἰς τὴν ζωὴν ἡμῶν.

Ἀλλ' ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς παύει ἡ ἐνέργεια αὕτη τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν ἀερίων. Τὰ φυτὰ τότε ἀφίνουσιν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τὸ ὑπερβάλλον τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ὅπερ προσέλαβον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας. Τὸ δὲ ἀνθρακικὸν ὀξὺ τοῦτο εἰσπνεόμενον ἐπιφέρει συμπτώματα βραδείας ἀσφυξίας, εἰς ἣν ὑπόκεινται ὅσοι ἀσυνέτως διατηροῦσι φυτὰ ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτῶν κατὰ τὴν νύκτα. Τοὐναντίον δὲ, ἐν καλῶς φωτιζομένῳ δωματίῳ κατὰ τὴν ἡμέραν ἡ διατήρησις τῶν φυτῶν συντελεῖ εἰς καθαρισμὸν τοῦ ἀέρος, καθότι, ὡς προείπομεν, τὸ φυτὸν ἀποῤῥοφᾷ μὲν τὸ ἐν τῷ ἀέρι ἀνθρακικὸν ὀξὺ, ἀποδίδει δὲ ὀξυγόνον.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΩΡΝΗΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΟΜΟΝΟΙΑΣ»